13 ДЕК 1982
...ССР ...ат китоб палатаси
...нижная палата УзССР

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг газетаси

ГАЗЕТА 1974 ЙИЛ 1 ЯНВАРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

12 ДЕКАБРЬ, 1982 ЙИЛ, ЯКШАНБА. № 283 (2.689). Баҳоси 3 тийин.

УЧИШ ПРОГРАММАСИ МУВАФФАҚИЯТЛИ БАЖАРИЛДИ

КОСМОНАВТЛАР АНАТОЛИЙ БЕРЕЗОВОЙ БИЛАН ВАЛЕНТИН ЛЕБЕДЕВ ЕРГА ҚАЙТИБ ТУШДИЛАР

ТАСС АХБОРОТИ

Космонавтика тарихида киши бошқарадиган энг узоқ муддатли — 211 кунлик учиш муваффақиятли тугади.

Космонавтлар Анатолий Николаевич Березовой билан Валентин Витальевич Лебедев ўртоқлар «Салют-7» — «Союз-Т» орбитал илмий-тадқиқот комплексининг ичида ўтказиш мўлжалланган ишлар программасини бажариб бўлганларидан сўнг 1982 йил 10 декабрь куни Москва вақти билан соат 22 дан 03 минут ўтганда ерга қайтиб тушдилар. «Салют-7» станцияси автомат режимда учишни давом эттирмоқда.

«Союз Т-7» кемасининг туширилувчи аппарати Совет Иттифоқи территориясининг белгиланган районида Жезқазған шаҳридан 190 километр шарқда ерга қўнди.

Космонавтларни ерга қўнган жойда медицина текширувидан ўтказганда улар узоқ вақт вазнсизлик ҳолатини дуруст кечирганликлари маълум бўлди.

Березовой ва Лебедев ўртоқларнинг космик учиши 1982 йил 13 май куни «Союз Т-5» кемасида бошланган эди. Эртаси куни кема «Салют-7» станцияси билан туташтирилди ва экипаж шу станция ичида ишлашга киришди.

1982 йил 25 июнь куни «Салют-7»—«Союз Т-5» орбитал комплекси билан «Союз Т-6» кемаси туташтирилди. Бу кемани СССР космонавт-учувчилари Владимир Александрович Жонибеков, Александр Сергеевич Иванченков ва Франция граждани Жан Лу Кретьендан иборат халқаро экипаж бошқарган эди. Шундай қилиб киши бошқарадиган станция ичида илк бор бир вақтда беш космонавт ишлади. «Салют-7»—«Союз Т-5» — «Союз Т-6» илмий-тадқиқот комплексининг халқаро экипажи СССР ва Франция олимлари тайёрлаган экспериментал программани муваффақиятли бажарди.

1982 йил 20 августдан 27 августгача «Салют-7» станциясида космонавтлар Леонид Иванович Попов, Александр Александрович Серебров ва Светлана Евгеньевна Савицкая ишладилар. Космонавт аёл иштирокидаги ташриф экспедициясининг экипажи мўлжалдаги ҳамма ишларни батамом адо этди.

«Салют-7»—«Союз-Т» орбитал комплексининг узоқ учиши чоғида асосий экипаж ва ташриф экспедицияларининг экипажлари кўпдан-кўп илмий-техник ва медицина-биологик тадқиқотлар ва экспериментларни бажарди.

Учиш давомида ер табиий ресурсларини ўрганишга, илм-фан ва мамлакат халқ хўжалиги турли тармоқларининг манфаатлари йўлидаги кўпдан-кўп вазифаларни ҳал этишга катта ўрин берилди. Шу мақсадда космонавтлар ер юзи ва жаҳон океани акваториясини муттасил кузатиб, фотосуратга олиб турдилар. Стационар фотоаппарат ёрдамида ер юзининг жами 20 мингта сурати олинди. Кўпдан-кўп сурат ва кузатишлар дастаки киноаппарат ҳамда фотокамералар ва спектрометрик фото аппаратлар ёрдамида олинди ва бажарилди.

Учиш чоғида коинотнинг галактикага ва галактикадан ташқарига оид турли объектлари, рентген ва ультра бинафша нурланиш манбалари, планеталараро муҳит, ер атмосфераси тадқиқ этилди.

Экспериментлар совет аппаратларидан, шунингдек Болгария, Германия Демократик Республикаси, Чехословакия ва Францияда ясалган приборлардан фойдаланиб ясалди.

Космик материалшунослик программаси бўйича вазнсизлик шароитида ярим ўтказгич материаллар монокристалларини ўстириш, шунингдек металл қотишмаларнинг кристалланиш жараёнларини янада ўрганиш ҳамда композицион материаллар олиш мақсадларидаги экспериментлар бажарилди.

Орбитал станцияда вазнсизлик шароитида ғоят соф биологик актив моддалар олиш методларини пишиқтириш тажрибалари бажарилди.

Киши организмига космик учиш омилларининг таъсирини ўрганиш мақсадида кўпдан-кўп медицина текширувлари ўтказилди. Натижада янги маълумотлар олиндики, булардан киши бошқарадиган станцияларда космонавтларнинг ишлаш ва хордиқ чиқариш энг мақбул режимларини аниқлаб олишда фойдаланилади.

Совет медиклари ишлаб чиққан профилактик тадбирлар комплекси бутун учиш давомида космонавтлар соғлиғини ва юксак иш қобилиятини яхши сақлаб туришга имкон берди.

Киши бошқарадиган станциялар ичида олий ўсимликларни ўстириш имкониятларини ўргариб бориш ҳамда космик учиш шароитларида турли биологик объектларнинг ўсишини тадқиқ этиш борасидаги экспериментлар давом эттирилди.

Узоқ учиш давомида такомиллаштирилган борт системаларини, космик аппаратларининг асбоб ва приборларини пишиқтириш билан боғлиқ кўпдан-кўп техник экспериментлар ўтказилди.

30 июлда Анатолий Березовой билан Валентин Лебедев станциянинг ташқи юзига ўрнатилган илмий аппаратларни кўчириб олиш ва қисман ўзгартириш мақсадида очиқ космик фазога чиқдилар. Фазога чиқиш жараёнида орбитадаги йиғув ишларида қўлланиши мумкин бўлган турли механик бирикмалардан фойдаланиш самарадорлигини аниқлаш борасидаги технологик операциялар бажарилди.

Экипаж космик учишлар практикасида янги операциялар ўтказди. — Станциянинг шлюз камераси орқали ернинг кичик сунъий йўлдошлари — «Искра-2» ва «Искра-3» космик фазога чиқарилди. Бу йўлдошлар ҳаваскорлик радио алоқасига аталган эди. Тўртта автомат «прогресс» юк кемалари ёқилғи, сарфланадиган материаллар ва илмий аппаратларни «Салют-7» орбитал станциясига элтиб берди.

Учиш программасининг муваффақиятли бажарилиши илмий ташкилотлар, ишлаб чиқариш ва конструкторлик ташкилотлари, космонавтлар, космодром мутахассислари, космонавтларни тайёрлаш маркази, учишни бошқариш маркази, команда-ўлчаш ва қидириш-қутқариш комплекслари биргалашиб ишлашининг натижаси бўлди.

211 кунлик космик учиш чоғида олинган илмий тадқиқот ва экспериментларнинг натижалари мамлакатимиз фани, техникаси ва халқ хўжалигининг турли соҳаларида кенг кўламда қўлланилади, ер юзидаги барча кишиларнинг бахт-саодати йўлидаги тараққиёт ишига хизмат қилади.

Ватан фани ва техникасининг бу янги ғоят катта ютуғи — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллигида Ватанга қилинган ажойиб совғадир.

СОВЕТ КОСМОНАВТИКАСИНИНГ ЖУДА КАТТА ЮТУҒИ

«САЛЮТ-7» - «СОЮЗ» ОРБИТАЛ ИЛМИЙ ТАДҚИҚОТ КОМПЛЕКСИДА ЭНГ УЗОҚ МУДДАТЛИ КОСМИК УЧИШНИ ТАЙЁРЛАШ ВА АМАЛГА ОШИРИШДА ҚАТНАШГАН ОЛИМЛАРГА, КОНСТРУКТОРЛАРГА, ИНЖЕНЕРЛАРГА, ТЕХНИКЛАР ВА ИШЧИЛАРГА, БАРЧА КОЛЛЕКТИВЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАРГА, КОСМОНАВТЛАР АНАТОЛИЙ НИКОЛАЕВИЧ БЕРЕЗОВОЙГА, ВАЛЕНТИН ВИТАЛЬЕВИЧ ЛЕБЕДЕВГА

Азиз ўртоқлар!

Ватан фани ва техникаси космик фазони тинчлик мақсадларида тадқиқ этиш ва ўзлаштиришда янги буюк ғалабага эришди. Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллиги арафасида совет космонавтлари Анатолий Николаевич Березовой билан Валентин Витальевич Лебедевнинг тарихда энг узоқ — 211 кунлик учиши муваффақиятли тугади.

«Салют-7» орбитал станциясининг ичида экипажнинг узоқ вақт муваффақиятли ишлаши совет космик техникаси имкониятлари ўсганлигининг яққол намойиши бўлди. Станциянинг ҳамма системалари ғоят пухта ишлади, ишлатиш сифатининг яхшилигини кўрсатди. «Салют-7» станциясида орбитада илмий-тадқиқотлар ўтказиш имкониятлари анча кенгайтирилди, космонавтларнинг ишлаш ва яшаш шароитлари яхшиланди.

«Салют-7» — «Союз» комплексида совет космонавтлари Березовой, Лебедев, Жонибеков ва Иванченков ўртоқлар билан бирга Франциянинг биринчи космонавти Жан-Лу Кретьен ёнма-ён ишлаб, Совет Иттифоқи ва Франция мутахассислари биргалашиб ишлаб чиққан тадқиқотлар программасини бажарди. Янги халқаро экипажнинг иши социалистик мамлакатлар космонавтлари иштирокида бундан аввалги учишлар сингари мамлакатимиз космосда тинч ҳамкорлик қилиш учун, бутун инсоният манфаатларини кўзлаб ер атрофи фазосини ўзлаштиришда турли мамлакатларнинг куч-ғайратини бирлаштириш учун изчил курашаётганлигини бутун дунёга яна бир карра яққол намойиш этди.

Космонавтлар Березовой ва Лебедев «Салют-7» станцияси ичида Попов, Серебров ва космонавт аёл Савицкая ўртоқлардан иборат экипажни ҳам қабул қилдилар. Шу учиш вақтида хотин-қизлар космосда мураккаб тадқиқотлар программасини бажара бориб, эркаклар билан баббаравар бемалол ишлай олишлари мумкинлиги яна бир карра яққол исбот қилинди.

Космосга ҳар бир парвоз—кишиларнинг мардлиги, чидамлилигининг синовидир. Анатолий Николаевич Березовой билан Валентин Витальевич Лебедев рекорд даражадаги узоқ муддатли учишда шу синовга жуда яхши бардош бердилар. Улар чуқур билимли, иродали, чидамли эканликларини кўрсатдилар, пировардигача юксак иш қобилиятини сақлаб қолдилар.

211 кун мобайнида мамлакатимиз халқ хўжалиги учун катта аҳамиятга эга бўлган кўпдан-кўп медицина-биологик, геофизик, астрофизик, техник ва технологик экспериментлар комплекси бажарилди, кўпдан-кўп фотосуратлар олинди, визуал кузатишлар ўтказилди. Космонавтлар Березовой ва Лебедев очиқ космик фазога чиқдилар ва станциядан ташқарида турли технологик операциялар ўтказдилар. Орбитада келгусида космик конструкцияларни йиғишда ана шулардан фойдаланилиши мумкин. Мисли кўрилмаган шу узоқ муддатли учишда бажарилган медицина тадқиқотларнинг муҳим аҳамияти бор. Вазнсизлик шароитининг одамга ноқулай таъсирининг олдини олувчи воситаларни такомиллаштириш учун зарур янги натижаларга эришилди.

Березовой ва Лебедев ўртоқларнинг муваффақият билан тугаган узоқ муддатли учиши космосни тадқиқ этиш ва ўзлаштириш йўлидаги муҳим тарихий босқичдир.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети Анатолий Николаевич Березовой билан Валентин Витальевич Лебедевни мураккаб, тиғиз ва масъулиятли космик учиш программасини аъло даражада бажарилганлиги билан қутлайдилар.

«Салют-7»—«Союз» орбитал илмий-тадқиқот комплекси ичида космосни ўзлаштириш тарихида киши бошқарадиган энг узоқ муддатли учишни амалга оширишда иштирок этган олимларни, конструкторларни, инженерларни, техникларни, ишчиларни, космодром, Космонавтларни тайёрлаш маркази, учишни бошқариш маркази, команда-ўлчаш ва қидириш-қутқариш комплекслари мутахассисларини, барча коллективлар ва ташкилотларни қизғин табриклаймиз.

Азиз ўртоқлар! Ватан космонавтикасининг бу ажойиб ютуғи — самарали ва фидокорона меҳнатингизнинг натижасидир. Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллиги байрами йилида совет космонавтлари узоқ муддатли экспедициясининг иши муваффақиятли тугаганлиги КПСС XXVI съездининг мамлакат фанини ва халқ хўжалигини ривожлантириш манфаатлари йўлида космосни ўзлаштириш борасида қабул қилган қарорларини бажаришга қўшилган катта ҳиссадир.

Азиз ўртоқлар. Ватанимиз ва ер юзидаги барча кишиларнинг фаровонлиги йўлидаги муҳим ва масъулиятли ишингизда сизларга янгидан-янги муваффақиятлар тилаймиз.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

СОВЕТ ИТТИФОҚИ ҚАҲРАМОНИ СССР КОСМОНАВТ-УЧУВЧИСИ ЎРТОҚ В. В. ЛЕБЕДЕВНИ ЛЕНИН ОРДЕНИ ВА ИККИНЧИ «ОЛТИН ЮЛДУЗ» МЕДАЛИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

«Салют-7»—«Союз» орбитал илмий-тадқиқот комплексида космосда узоқ вақт муваффақиятли учганлиги ҳамда мардлик ва қаҳрамонлик кўрсатганлиги учун Совет Иттифоқи Қаҳрамони СССР космонавт-учувчиси ўртоқ Валентин Витальевич **Лебедев Ленин** ордени ва иккинчи **«Олтин Юлдуз»** медали билан мукофотлансин.

Совет Иттифоқи Қаҳрамони ўртоқ В. В. Лебедев жасоратини нишонлаш учун қаҳрамоннинг юртида унинг бронзадан ясалган бюсти ўрнатилсин.

СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари В. КУЗНЕЦОВ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1982 йил 10 декабрь.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

КОСМОНАВТ-УЧУВЧИ ЎРТОҚ А. Н. БЕРЕЗОВОЙГА СОВЕТ ИТТИФОҚИ ҚАҲРАМОНИ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

«Салют-7» — «Союз» орбитал илмий-тадқиқот комплексида космосда узоқ вақт муваффақиятли учганлиги ҳамда мардлик ва қаҳрамонлик кўрсатганлиги учун космонавт-учувчи ўртоқ Анатолий Николаевич **Березовойга Совет Иттифоқи Қаҳрамони** унвони берилсин, **Ленин** ордени ва **«Олтин Юлдуз»** медали топширилсин.

СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари В. КУЗНЕЦОВ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1982 йил 10 декабрь.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ А. Н. БЕРЕЗОВОЙГА «СССР КОСМОНАВТ-УЧУВЧИСИ» УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

«Салют-7» — «Союз» орбитал илмий-тадқиқот комплексида космосда учганлиги учун ўртоқ Анатолий Николаевич **Березовойга «СССР космонавт-учувчиси»** унвони берилсин.

СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари В. КУЗНЕЦОВ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1982 йил 10 декабрь.

Суратда: кема командири А. Березовой ва бортинженер В. Лебедев.

В. Чередницев фотоси, (ТАСС).

ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

Андижон областининг меҳнаткашлари ўн биринчи беш йиллик планларини амалга ошириш ишига қўшаётган ўз ҳиссаларини бутун чоралар билан кўпайтиришни мақсад қилиб қўйдилар. Область партия комитетининг 10 декабрь куни бўлиб ўтган пленумида ишни қандай қилиб яхшироқ ташкил этиш, мавжуд имкониятлар ва резервлардан қандай қилиб тўлароқ фойдаланиш кераклиги ҳақида гаплашиб олинди. Пленум қатнашчилари КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленумининг қарорлари асосида партия ташкилотининг вазифаларини муҳокама этдилар. Обкомнинг биринчи секретари С. М. Мамарасулов доклад қилди.

Сўзга чиққан нотиқлар область меҳнаткашлари беш йилликнинг иккинчи йилида катта иш қилганликларини, давлатга кўп миқдорда саноат ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб берганликларини қайд этиб халқ хўжалигининг айрим соҳаларидаги ишларнинг аҳволини атрофлича таҳлил қилдилар. Саноатга партия раҳбарлиги даражаси ўртага қўйилаётган талабларга ҳали ҳам мос эмаслиги таъкидлаб ўтилди. Бир қанча заводлар ва фабрикалар меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулот сифатини яхшилаш топшириқларини бажара олмаяптилар. Жумладан, ип-газлама комбинатида қувватлардан тўлиқ фойдаланилмаяпти.

Пахта тозалаш саноати корхоналарида тола сифатини ошириш учун барча чоралар кўрилмаяпти.

Йўл қўйилган камчиликларни тезроқ бартараф этиш, областдаги саноат корхоналари ва қурилиш ташкилотларининг ишини анча яхшилаш зарурлиги тўғрисида пленум минбаридан туриб гапирилди.

Пленумда Озиқ-овқат программасининг бажарилиши билан боғлиқ масалаларига катта эътибор берилди. Суғориладиган ҳар бир гектар ердан самарали фойдаланиш тўғрисида ғамхўрлик қилаётган, пахта, дон ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришга эришаётган партия ташкилотларининг фаолияти ижобий баҳоланди. Область беш йилликнинг охирига бориб, гўшт, сут, тухум ва бошқа хил озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришни икки—уч баравар кўпайтира олади, деб қатъий ишонч билдирилди.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Пахта тайёрлаш планини муваффақиятли бажарганликлари учун қуйидагилар республика «Ҳурмат тахтаси»га ёзилади:

Олтинкўл райони — район партия комитетининг секретари ўртоқ Ҳожиқосимова, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Алимов, район ижроия комитети қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Иброҳимов, район сельхозтехника бошқарувчиси ўртоқ Қурбонов, район сув хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Абдуллаев, қишлоқ хўжалиги ходимлари касаба союзи район комитетининг раиси ўртоқ Нуриддинова, район комсомол комитетининг секретари ўртоқ Раҳимов.

Қўрғонтепа райони — район партия комитетининг секретари ўртоқ Саримсоқов, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Болтабоев, район ижроия комитети қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Ҳайдаров, район сельхозтехника бошқарувчиси ўртоқ Қурбонов, район сув хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Ашуров, қишлоқ хўжалик ходимлари касаба союзи район комитетининг раиси ўртоқ Бобожонова, район комсомол комитетининг секретари ўртоқ Ғаниева.

ОБЛАСТЬ СОВЕТЛАРИНИНГ СЕССИЯЛАРИ

Андижон, Тошкент ва Фарғонада 11 декабрь куни бўлиб ўтган область советларининг сессияларида 1983 йилда шу областларни иқтисодий ва социал ривожлантириш планлари ва 1983 йилги маҳаллий бюджетлар тасдиқланди, бу йилги планлар қандай бажарилаётганлиги, шунингдек 1981 йилги бюджетларнинг ижроси муҳокама қилинди.

Депутатлар партия XXVI съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май ва ноябрь Пленумлари, СССР Олий Советининг еттинчи сессияси қарорлари асосида хўжалик ва маданий қурилишнинг муҳим вазифаларини кўриб чиқдилар.

(ЎзТАГ).

«Оқ олтин-82» мавсуми қаҳрамонлари

СУРХОН ХАЗИНАСИ

Заминга бутун меҳрини берган, уни қалбдан ардоқлаган деҳқондан ер ҳам ўз саховатини, бойлигини аямайди. Сийнасидаги хазинасини очади, уни қўш қўллаб эгасига тутқазади.

Сурхон воҳасининг омилкор, тадбирли пахта усталари бу йил ҳам мардона меҳнат қилиб, шу сахий заминда мўл ҳосил етиштиришга эришдилар. Деҳқонлар бутун йил бўйи матонат кўрсатиб меҳнат қилдилар. Ҳар туп ғўзани қалб меҳри билан авайлаб парваришладилар. Ана шу беқиёс ҳиммат ва ардоқ туфайли мўл ва сифатли «оқ олтин» бунёд этилди. Бугунги кунга келиб Сурхондарё заршунослари 520 минг тонналик «оқ олтин» хирмони бунёд этдилар. Зиммадаги социалистик мажбурият ошириб бажарилди. Шунингдек 278 минг тонна қимматбаҳо ипак пахта етказиб берилди. Саноат учун бебаҳо бўлган ипак тола етиштириш анча кўпайди. Об-ҳаво мураккаб келган йилда шундай улкан хирмонни яратган пахтакорлар шу кунларда фахр ва ифтихор, ёруғ юз билан СССРнинг шонли 60 йиллик юбилейини қаршиламоқдалар.

Сурхондарёлик пахта усталари сафида Ленин йўли районидаги Будённий номли совхознинг донгдор пахтакори, СССР Олий Советининг депутати, СССР Давлат мукофотининг лауреати Холмўмин Сафаров ҳам бор. У бошлиқ агроучастка пахтакорлари экин майдонларининг ҳар гектаридан 70 центнердан ошириб қимматбаҳо «оқ олтин» топширдилар.

СУРАТДА: юқори ҳосилли агроучастка бошлиғи Холмўмин Сафаров.

(Сурхондарё область пахтакорларининг меҳнат ғалабасига бағишланган материалларни газетанинг иккинчи саҳифасида ўқийсиз).

«ОҚ ОЛТИН-82» МАВСУМИ ҚАҲРАМОНЛАРИ

СУРХОН ХАЗИНАСИ

ИПАК ПАХТАДАН ЮКСАК ХИРМОН

Областимиз меҳнаткашлари она-Ватанга 520 минг тонна «оқ олтин» топшириб, юбилей йили социалистик мажбуриятларини шараф билан бажардилар. КПСС XXVI съезди, Ўзбекистон Компартияси XX съезди тарихий қарорларини изчиллик билан ҳаётга татбиқ этаётган воҳамиз меҳнат аҳли об-ҳаво ноқулай келган йилда ҳам ана шундай ажойиб меҳнат ғалабасини қўлга киритдилар. Эътироф этиш керак, юбилей йилида «оқ олтин» учун курашнинг ҳар бир куни долзарб бўлди. У фақат деҳқондан эмас, балки мутахассислардан, умумхалқ раҳбарларидан уюшқоқлик, маҳорат ва жасорат талаб қилди. Партия, совет ташкилотлари ва қишлоқ хўжалиги органлари дала ишлари мавсумига қараб илғор хўжаликларда кўргазмали семинар-кенгашлар ўтказиб, чигит экиш, ғўза қатор ораларига ишлов бериш, маҳаллий ўғит, сув ва техникадан самарали фойдаланиш бўйича илғор тажрибаларни тарғиб этдилар. Қишлоқ хўжалик мутахассисларидан иборат оператив группалар ҳар бир бригада, бўлим ва хўжаликда бўлиб, дала ишларини ташкил этишда колхоз, совхоз раҳбарларига, қишлоқ хўжалиги мутахассисларига амалий ёрдам кўрсатдилар. Область хўжаликларида ҳар бир далага «Сифат белгиси», «Сафимизда қолоқлар бўлмасин» шиори остида иш олиб борилди.

Деҳқон ҳеч қачон бу йилгидек об-ҳаво ноқулайлигига дуч келмаган эди. Мисли кўрилмаган мураккаб об-ҳаво шароитлари — баҳор инжиқликлари, саратондаги жазирама иссиқ, сув танқислиги, ҳосилни йиғиштириб олиш айни қизиган бир пайтдаги қор-ёмғирли кунлар, изғирин совуқ қишлоқ меҳнаткашлари учун жуда кўп ташвишлар туғдирди. Шунга қарамасдан, қишлоқ меҳнаткашлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари, мутахассислари, партия, совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалиги органлари юбилей йили вазифаларининг масъулиятини ҳис этиб, ҳар бир ишда уюшқоқлик, матонат ва садоқат намуналарини намойиш этдилар. Партия ва ҳукуматимизнинг пахтакорларга кўрсатаётган оталарча ғамхўрлиги, кундалик амалий ёрдами далада меҳнат қилаётган катта-ю кичикка куч-қувват, ғайрат бахш этди. Айниқса, Ўзбекистон партия ва ҳукуматининг республикамиздаги барча меҳнаткашларга Мурожаати қалб қўри, меҳр зиёси билан етиштирилган «оқ олтин»имизни нес-нобуд қилмай йиғиб-териб олишга область меҳнаткашларини сафарбар этишда муҳим аҳамият касб этди. Она-Ватанга топширилган 520 минг тонналик пахта хирмонимизда салмоқли ҳисса қўшганлари учун область партия ташкилоти уларга чуқур миннатдорчилик билдиради.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, ипак пахта — Сурхондарёнинг фахри ҳисобланади. Шу боисдан ҳам юбилей йилида мамлакатимизга кўпроқ ингичка толали пахта етказиб бериш пахтакорларимиз олдидаги бош вазифа ҳисобланди. Область пахтакорлари юбилей йилида она-Ватанга 278 минг тонна қимматбаҳо хом ашё етказиб бердилар. Бу ўтган йили топширилган ипак пахтадан 45 минг тонна кўпдир. Ипак пахта ҳосилдорлиги область бўйича ўрта ҳисоб билан 37 центнерни ташкил этмоқда. Ютуқларимизнинг боиси эса равшан. Юбилей йилида ипак пахта етиштиришни кўпайтиришдаги муваффақиятларимизда селекционерлар яратган ипак пахтанинг Т-7, Т-14, С-6037: С-6040, С-6041 навлари муҳим аҳамият касб этди. Хусусан, серҳосил, тезпишар ва сифатли тола берадиган Т-14 нави областимиз шароитида бошқа навларга қараганда ўз афзаллигини яққол кўрсатди. Т-14 навли ипак пахтанинг ҳар гектаридан ўрта ҳисобда 38.6 центнердан ҳосил олинди.

Сурхон воҳасининг улкан «оқ олтин» хирмонига айниқса Ленин йўли, Гагарин, Шеробод, Термиз, Қумқўрғон, Жарқўрғон, Ангор районларининг ҳиссаси салмоқли бўлди. Ленин йўли райони меҳнаткашлари эса юбилей йилида ҳар қанча қийинчилик юз берган бўлмасин, барибир рекорд ҳосил етиштиришга эришдилар. Район меҳнаткашлари давлатга 70 минг тонна пахта топширишга эришди. Бундай юксак кўрсаткичга район меҳнаткашлари биринчи марта эришдилар. Район бўйича 16 минг 240 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 43.1 центнердан ҳосил йиғиштириб олинди.

Ёки ҳосилдорлик ўтган йилдагига нисбатан 8 центнерга ўсди. Фақат ипак пахтанинг ўзидан улар 50 минг тонна ёки ўтган йилдагига қараганда 20 минг тонна кўп хом ашё топширдилар. Ипак пахта ҳосилдорлиги эса 45 центнердан ҳам ошиб кетди. Гагарин райони меҳнаткашлари ҳам бу йил 70.5 минг тонна «оқ олтин» топшириб, областнинг юксак хирмонига салмоқли ҳиссаларини қўшдилар.

Областимизда пахтадан мўл ҳосил етиштириб, олинган социалистик мажбуриятнинг бажарилишига катта ҳисса қўшган хўжаликлар, бўлим ва бригадалар шаънига анча илиқ сўзларни айтиш мумкин. Ленин йўли районидаги Будённий номли совхозда пахта ҳосилдорлиги 48 центнерга етказилди. Худди шу хўжаликдаги СССР Давлат мукофотининг лауреати, СССР Олий Советининг депутати Холмўмин Сафаров бошлиқ агроучастка деҳқонлари эса ҳар гектар майдондан етмиш центнердан ошириб пахта йиғиштириб олишга эришдилар. Буни чинакам меҳнат жасорати, касбни улуғлаш, масъулиятни чуқур ҳис этиш, деб баҳолаш мумкин. Ленин йўли районидаги Ленин номли, Қосим Раҳимов номли, Гагарин районидаги «Партия XXIV съезди», «Пограничник», Шеробод районидаги Н. Муродов номли, «Октябрь 60 йиллиги», Ангор районидаги «Таллимарон» Қумқўрғон районидаги Ульянов номли совхозларда, Термиз районидаги «Октябрь 40 йиллиги», Жарқўрғон районидаги «Коммунизм», «Партия XXII съезди», Қумқўрғон районидаги «Москва», «Қизил Октябрь» колхозларида юбилей йилида пахтадан мўл ҳосил етиштирилиб, йиллик план анча ортиғи билан бажарилди.

«СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллик юбилейига — 60 центнердан ҳосил!», шиори остида бошланган социалистик мусобақа областнинг юксак «оқ олтин» хирмонини яратиш учун олиб борилган курашда ҳал қилувчи роль ўйнади. Ленин йўли районидаги Будённий номли совхоздан Мамлакат Бегимқулова, Чори Тўрахонов, Қурбон Алланазаров, Қ. Раҳимов номли совхоздан Норали Қултураев, Хурсанд Қаюмов, Охунбобоев номли совхоздан Шайдулла Ҳазратов, Парда Абдимўминов, Қумқўрғон районидаги «Қизил Октябрь» колхозидан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳасан Мухторов, шу райондаги «Москва» колхозидан Тошбой Хўжамуродов, Гагарин районидаги «Пограничник» совхозидан Панжи Шукуров, «Партия XXIV съезди» совхозидан Ҳайдар Сафаров, Ангор районидаги Калинин номли колхоздан Алиқул Мардаев, шу райондаги «Коммунизм» колхозидан Бозор Жўрақулов, Шеробод районидаги «Шеробод» совхозидан Ўскин Аҳмедов каби ўнлаб илғор бригадаларимиз юбилей йили социалистик мажбуриятларини шараф билан бажардилар. Бу бригадаларда пахта ҳосилдорлиги 55—60 центнерни, ҳатто етмиш центнерни ташкил этди.

Об-ҳаво ноқулай келган йилда даладаги ҳосилни тез ва соз йиғиштириб олишда дала гвардиячиларимиз алоҳида намуна кўрсатиб меҳнат қилдилар. Терим агрегатларидан унумли фойдаланилди, уларнинг икки сменада ишлатилиши учун барча тадбирлар амалга оширилди. Муҳими, механизаторларимиз ҳар бир дақиқадан унумли фойдаландилар. Колхоз ва совхоз раҳбарлари, партия ташкилотлари, ишчилар комитетлари далада меҳнат қилаётган механизаторлар учун барча шароитларни яратиб беришга алоҳида эътибор бердилар. Ленин йўли, Гагарин, Шеробод районларида машина теримида юқори кўрсаткичларга эришилди. Машина теримида оилавий экипаж бўлиб меҳнат қилиш жуда яхши самара берди. Гагарин районидаги «Навбаҳор» совхозининг Абдимўмин Сафаров бошлиқ оилавий экипаж аъзолари 1200 тоннадан кўпроқ пахта териб бериб бу соҳасидаги мажбуриятларини шараф билан уддаладилар. А. Набиев номли совхоздан Бозор Нораллиев, «Пограничник» совхозидан Панжи Шукуров, Ленин йўли районидаги К. Раҳимов номли совхоздан Хурсанд Қаюмов, Шеробод районидаги «Октябрь 60 йиллиги» совхозидан Норбиби Музаффаров каби ўнлаб экипаж аъзолари деҳқонларимиз қўли билан етиштирилган мўл пахта ҳосилини тезроқ териб олишда фидокорлик кўрсатиб меҳнат қилдилар. Механизаторлар ўртасидаги социалистик мусобақада эса бу йил ҳам «Сурхон» совхозининг механик-ҳайдовчиси, Бутуниттифоқ Ленин комсомоли мукофотининг лауреати Ҳайрулло Шаропов карвонбошилик қилди. У ўзи бошқарган «зангори кема» бункеридан 620 тонна пахта тўкди. Охунбобоев номли совхоздан Мурод Ёқубов, Н. Муродов номли совхоздан Муродали Қудратов, Омон Маматраимов, Қ. Раҳимов номли совхоздан Худойберди Жангиров, А. Набиев номли совхоздан Қурбонсаид Ғаниев, Ангор районидаги «Қизил Юлдуз» колхозидан Гулмурод Мамаалиев каби кўплаб механизаторлар машина терими афзалликларини намойиш этдилар. Фақат машинада пахта терган механизаторлар эмас, балки кўпмингкилограммчилар ҳаракати ҳам бу йилги шароитда жуда яхши самара берди. Ўнлаб илғор теримчиларимиз мавсумда 12—15 тоннагача пахта териб беришди.

Бу йилги шароит учун пахтазор — чинакам жасорат майдони бўлди. Чунки бу йил пахта даласига этак боғлаб чиқмаган киши қолмагандир. Катта-ю кичик, ёшу қарининг ҳаммаси даладаги ҳосилни йиғиштириб олишда фаол иштирок этди. Олий ўқув юртларининг студентлари, техникум ва махсус ўрта билим юртларининг талабалари, ўқувчилар фидокорлик кўрсатиб меҳнат қилишди. Биз юксак социалистик мажбурият шараф билан бажарилган кунда шаҳарлик, тоғли Бойсун районидан пахтакорларга ёрдам қўлини чўзган ҳашарчиларга минг карра миннатдорчилик билдирамиз.

Областимиз меҳнаткашлари фақат пахтачилик соҳасида эмас, балки қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларида ҳам юбилей йилини муваффақиятли якунламоқдалар. КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленумида ишлаб чиқилган Озиқ-овқат программасининг биринчи босқичига қўйилган вазифалар муваффақиятли бажарилмоқда. Давлатга 90 минг тоннадан кўпроқ дон сотилиб, бу соҳадаги социалистик мажбурият ортиғи билан бажарилди. Сабзавот, картошка, мева, узум, полиз маҳсулотлари сотиш планлари ҳам анча ортиғи билан адо этилди.

Сурхон воҳаси қишлоқ меҳнаткашлари олдида келгусида эса янада улкан вазифалар турибди. Биз беш йилликнинг охирига бориб, 600 минг тонна, жумладан 300 минг тонна ингичка толали пахта етиштиришга эришмоғимиз керак. Бунинг учун суғориладиган ердан самарали фойдаланишимиз, илғорлар тажрибасини кенг қўлланишимиз, агротехник тадбирларни ўз вақтида ва сифатли ўтказишга алоҳида эътибор беришимиз керак бўлади. Деҳқонларимиз буни жуда яхши биладилар. Шунинг учун ҳам ҳозир қишки тадбирларни уюшқоқлик билан олиб боришяпти. Барча хўжаликларимизда далаларни ғўзапоядан тозалаш, шудгор қилиш, гўнг чиқариш ишлари уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Фақат далаларда эмас, балки чорвачилик фермаларида ҳам иш қизғин. Чорвадорларимиз чорва қишловини намунали ўтказиш чораларини кўришяпти. Хуллас, область меҳнаткашларининг бугунги меҳнати, шижоати, сафарбарлиги яқинлашиб келаётган шонли юбилей — СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллик юбилейини муносиб кутиб олишга қаратилгандир.

Қ. БОБОҚУЛОВ,

Ўзбекистон КП Сурхондарё область комитетининг секретари.

Бу йилги пахта йиғим-теримида азамат механизаторлар ғайрат ва шижоат кўрсатиб меҳнат қилдилар. Гагарин районидаги «Пограничник» совхози механизаторлари ҳам ҳосилнинг асосий қисмини «зангори кема»лар билан йиғиштириб олишди. Пахта теримида оилавий экипажлар пешқадамликни қўлдан бермадилар. Ака-ука Эргаш, Панжи, Чори, Шуҳрат, Нортожи Шукуровлар область хирмонига 1000 тоннадан ортиқ «оқ олтин» билан ҳисса қўшдилар.

М. МЕРГАНОВ фотоси.

КАТТА СИНОВДАН ЎТДИК

Жарқўрғонликлар азалдан ипак пахта етиштиришда довруғ таратганлардан. Ана шу яхши анъана изчил давом эттирилмоқда. Бу бежиз эмас, албатта. Ипак пахта ҳеч қачон деҳқоннинг юзини ерга қаратганмас. Деҳқон вақтида меҳнат қилиб, ерни тўйғасса, ўсимликка ҳам вақтида озуқасини берса, сувга қондирса, бас, айтгани айтган, дегани деган. Буни кўп йиллардан буён хўжалигимиз мисолида синаб кўряпмиз. Бу йил-ку об-ҳаво нотанти келиб, деҳқон кўп ташвишга қолган йил бўлди. Ўтган йили ҳам баъзи сабабларга кўра колхозимизда терим ишлари нисбатан кечикиб кетди. Район раҳбарлари ўртасида «Коммунизм» планни бажарадими ёки... деган фикрлар пайдо бўла бошлади. Тўғри, терим охирлаган кунлар, кўпгина хўжаликлар бир процентга етар-етмас пахта топшира бошлади, бизнинг колхозимизда эса суръатга кун сайин суръат қўшила борди. Бу гаплар колхозчиларимиз қулоғига ҳам етиб келган экан. Ориятнинг зўриданми, катта-ю кичик даладаги ҳосилни йиғиштириб олишга чунонам киришди. Ана шу шижоат билан марраға етиб, гектаридан 38 центнердан ипак пахта йиғиштириб олган эдик.

Ипак пахта шарофатидан юзимиз ёруғ бўлган эди. Чунки ипак пахта бамисоли булоқнинг ўзгинаси. У бугун терилса, эртасига яна бодроқдек очилиб тураверади. Баҳорги ташвишлар, саратондаги жазирама иссиқ, сув танқислиги кузнинг қалтис «ҳазиллари» олдида ҳеч нарса бўлмасдан қолди. Ахир биз сурхондарёликлар, кузнинг ўртасида қор ёққанини эслайолмаймиз. Қордан кейинги совуқ ундан кейин ёмғир... Пахтамизни кўриб, кўнгиллар увишиб, кўзларимиздан тирқираб ёш чиққан дамлар бўлди. Лекин сира бўш келмадик, белни янада маҳкам боғладик, меҳнат, қатъиятлик ҳар қандай совуқдан ҳам, қор-ёмғирдан ҳам устун келди. 2025 гектар майдондан она-Ватанга пландаги 7800 тонна ўрнига 8 минг тоннадан кўпроқ ипак пахта топширдик. Топширган пахтамизнинг асосий қисми биринчи тип тола берувчи хом ашёдир. Ипак пахтамизни биринчи тип тола берувчи хом ашё деб таъкидлашимнинг боиси, у биринчидан, хўжалигимиз ҳамёнини, колхозчиларимизнинг турмуш дастурхонини тўкин қилса, иккинчидан, тўқимачилик саноатимиз учун жуда зарур бўлган хом ашёдир. Шундай қилиб, юбилей йилида ҳар гектар майдондан қарийб 42 центнердан ипак пахта йиғиштириб олдик, ўтган йилдагига нисбатан ҳосилдорликни икки центнерга кўпайтирдик. Бу колхозимиз деҳқонларининг об-ҳаво ноқулай келган йилда масъулиятни чуқур ҳис этиб, матонат кўрсатиб меҳнат қилганликлари натижасидир.

Деҳқоннинг тадбиркорлиги ана шундай кезда билинади. Колхозимиз раҳбарлари, мутахассислари бу йилги шароитда ажойиб бригада бошлиғи Нурқобил Бердиалиевнинг тадбиркорлигига қойил қолишди. Бу бригада аъзолари 60 гектар майдонда деҳқончилик қилишади. Эрта баҳордан ҳосилнинг сўнгги грамми йиғиштириб олинган кунгача ҳамма иш тадбиркорлик билан ташкил этилди. Белгиланган график бригада аъзолари учун қонун бўлиб хизмат қилди. Шунинг учун ҳам бригадалараро ўтказилган социалистик мусобақада улар ғолиб чиқди. Ҳа, ҳар гектар майдондан 55 центнердан ҳосил йиғиштириб олиниб, юбилей йили социалистик мажбурияти шараф билан адо этилди. Эшмамат Хазратқулов, Йўлдош Дониёров, Норқобил Тожиев, Қудрат Норматов ва бошқа бригадаларда ҳам юбилей йилида ҳар гектар майдондан олинган ҳосил 50 центнердан ошиб кетди. Колхозимиздаги 26 та пахтачилик бригадасидан 15 тасида ҳосилдорлик 45—50 центнерданга тўғри келмоқда. Қолганларида ҳам 40—42 центнердан хирмон кўтарилган.

Эътироф этиш керак, ипак пахтани териб олиш кўпроқ қўл кучини талаб қилади. Лекин биз машиналарнинг кучидан ҳам яхши фойдаландик. Бу йил давлатга топширилган 8 минг тонна пахтанинг 3,5 минг тоннаси терим агрегатлари бункеридан тўкилди. Колхозчиларимиз, бизга ёрдамга келган Макаренко номли, Ушинский номли шаҳар мактаблари, хўжалигимиз территориясидаги А. Навоий номли, А. Қаҳҳор номли, Завқий номли, Мичурин номли, Шевченко номли, «Комсомол 40 йиллиги» мактабларининг ўқитувчилари ва ўқувчиларидан ғоят миннатдорлар. Улар далаларимиздаги ҳосилнинг мисқолини ҳам нобуд қилмасдан йиғиштириб олишимизда фидокорлик кўрсатдилар.

Областимиз пахтакорлари деҳқончилик учун ғоят оғир келган йилда ҳам синовдан муваффақиятли ўтдилар. Ана шу ютуқда колхозимиз деҳқонларининг ҳам салмоқли ҳиссалари борлигидан фахрланамиз. Колхозчиларимиз ҳозир қишки ишларни бошлаб юбордилар. Далаларимизни ғўзапоядан тозалаб, пешма-пеш шудгор қилаётирмиз. Маҳаллий ўғит жамғариш бўйича махсус звенолар ишлаб турибди. Биз ҳозирдан келгуси йилда ҳам ипак пахтадан мўл ҳосил етиштириш учун пухта тадраддуд кўряпмиз. Халқимиз бугунги ҳаракат-эртанги баракат, деб бежиз айтмаган. Деҳқонларимиз ана шу ҳикматга амал қилган ҳолда иш кўряптилар.

Б. АБДУЛЛАЕВ.

Жарқўрғон районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси.

АРМУҒОН

Бу йил пахтакор деҳқонларимиз катта ғайрат билан меҳнат қилиб, ажойиб ютуқни қўлга киритдилар. Об-ҳаво қийинчиликларига қарамасдан далаларда мўл ҳосил етиштиришга эришилди. Сув танқислиги, жапа, дўл деҳқон ғайратини сусайтира олмади. Натижада Ватанга мўлжалдаги «оқ олтин» етказиб берилди.

Совхозимиз заршунослари ҳам СССРнинг 60 йиллиги нишонланадиган йилда астойдил меҳнат қилдилар. Шонли юбилейга муносиб армуғон ҳозирланди. Ҳар гектар ердан 35 центнердан ошириб ҳосил йиғиштириб олинди. Бу ҳосилнинг 90 проценти «зангори кема» бункерларидан бўшатилди. Пахтачилик хўжалигимизда асосий тармоқ. Шу туфайли ҳам бу соҳани янада ривожлантириш, ерлар самарадорлигини ошириш биринчи галдаги вазифа ҳисобланади. Ерга яхши муносабатда бўлган пахтакорлар бошлиқ бригадаларда ҳосилдорлик ҳам юқори бўляпти. Чўл шароитида Эрдонов Боймурод, Нормамат Ашуров бошлиқ бригада коллективлари ҳар гектар ердан 45—47 центнердан «оқ олтин» йиғиштириб олишга эришдилар.

Тадбиркорлик билан етиштирилган мўл ҳосилни тез ва қисқа муддатларда йиғиб олиш биз механизаторлар зиммасига юклатилди. Мавсумда дала гвардиячилари деб ном олган механизаторларимиз фидокорона меҳнат қилдилар. Шунинг учун ҳам йиллик план октябрь ойидаёқ ошириб удаланди. Ҳар бир машина билан совхоз бўйича ўртача 100—120 тоннадан «оқ олтин» териб олинди. Мен ўз машинам билан 400 тоннадан ошириб пахта териб бердим. Ҳамкасбларим Панжи, Чори, Эргаш, Нортожи, Шуҳрат Шукуровлар 1000 тоннадан ошириб пахта тердилар.

Зафар марраси эгалланган бугунги кунда келгуси ҳосил тараддуди кўрилмоқда. Ерларни шудгорлаш, далага маҳаллий ўғит чиқариш ишлари уюшқоқлик билан олиб борилляпти. Биз СССРнинг шонли юбилейини меҳнатда ана шундай муваффақиятлар билан қарши олмоқдамиз.

Ўрол АШУРОВ,

Гагарин районидаги «Пограничник» совхози механизатори.

ҚУШ ҚАНОТИ БИЛАН

Халқимизда «Қуш қаноти билан парвоз қилади», —деган доно нақл бор. Бугунги кунда техника ҳам ҳар бир ишда деҳқон қаноти бўлиб қолди. Одатда ҳар бир касбнинг ўзига яраша завқ-шавқи бўлади. Аммо, мен учун терим машинаси рулини бошқариш завқидан кучлироқ завқ йўқ. Бундоқ ўйлаб қаралса ҳар қандай баҳс ва кураш учун аввал майдон ҳозирланади. Механизатор учун эса ана шундай майдон чигитни кўнгилдагидек экиш, ғўзани машинабоп қилиб ўстириш, теримга ажратилган майдонларни сифатли тайёрлаш, терим машинасини бехато, бетўхтов ишлашга ҳозирлаш ҳисобланади.

Мен мактабда ўқиб юрган кезларимдаёқ механизатор бўлишни дилимга жо этиб қўйган эдим. Мактабни тугатгач Шеробод районидаги В. Қодиров номли совхозга ишга келдим. У ерда суворийлар билан бир сафда пахта тердим. Айни кунларда мазкур хўжаликда комсомол

ташкилотининг секретари бўлиб ишлаяпман. Аммо қалбим пахта меҳри, пахта ишқи билан ураётганлиги туфайли йиғим-терим мавсумида доимо далага отланаман. Механизаторлар билан бир сафда туриб «оқ олтин» денгизида агрегатим билан дур-жавоҳир тераман.

Бу йил ҳам ҳар йилги анъанага содиқ қолдим. Дефолиация қилинган майдонларда пахталар чамандек очилган кезда кўплар қатори агрегатимни пайкалга олиб чиқдим. Механизаторлар мусобақасига қўшилиб ишлаб, яхши натижаларни қўлга киритдим. Биз асосан Чори Мамаражабов бошчилик қилаётган 5-бўлим далаларида пахта тердик. Бу йилги мавсум мен учун ғоят қувончли бўлди. Агрегатим бункеридан 300 тонна «оқ олтин» бўшатишга эришдим. Ҳамкасбларим Равшан Яхшиқулов, Ўрол Чориев, Аҳмад Рўзиевлар ҳам агрегатларини моҳирлик билан бошқариб, 200—250 тоннадан пахта теришга эришдилар.

Республикамизнинг олти миллион тонналик осмонўпар улкан хирмонига хўжалигимиз пахтакорлари ҳам муносиб ҳисса қўшганлигидан бениҳоя фахрланамиз.

Рўзихол РЎЗИЕВА

В. Қодиров номли совхоз комсомол ташкилотининг секретари.

ПИРМАТ БОБО ҲИКОЯСИ

Пир бобо, деганлари Пирмамат Исаев. Бойсуннинг Деҳибола қишлоғидан чўлга кўчиб келганига ҳам роса ўттиз йил бўлиб қолган. У пайтларда «Комсомолобод» ёки «Партия XXIV съезди» деган совхозлар йўқ ҳам эди. Бешкўтон чўлида ташкил этилган қалдирғоч хўжалик—«Янгиобод» ҳисобланарди. Ўша пайтдан бошлаб чўлқуварлар у кишини Пир бобо, деб аташган. Шу-шу Пирмат акани «Партия XXIV съезди» совхозида ҳам Пир бобо, дейдилар. У кишини совхознинг каттаю кичиги ҳурмат қилади, қадрлайди.

Совхозда бўлганимда Пир бобо билан суҳбатлашиб қолдим. Ёши олтмиш учда бўлса ҳам бир йигитнинг ғайрати бор у кишида. Қишлоқ оралаб кетган йўлнинг ҳар иккала томони пахтазор. Пахтазорнинг этаги эса тутзор. Чўлдаги ҳеч бир хўжаликда бу ердагидек қалин тутзорни кўрмаган эдим.

—Ажабланманг иним, ҳикоя қила бошлади Пир бобо. —Сиз тут дарахтларига, унинг ортидаги оппоқ пахталарга қараб тўймаяпсиз сезиб турибман. Ана шу ерга ўттиз йилдан буён сув тарайман. Бу ерга пахта ҳам маккажўхори ҳам экилган Пахтадан ҳам, «каҳрабо дон»дан ҳам ҳамиша юқори ҳосил олинган. Тут кўчатларини ҳам ўз қўлим билан экканман. Қарабсизки, бугунги кунда унинг соясида юзлаб чўлқуварлар ҳордиқ чиқаришяпти.

Тутзорни қўйинг, пахтадан гаплашайлик, иним. Мана шу карта 44 гектар! Ишонасизми, октябрь ойининг йигирманчи куни машиналар биринчи теримга кирди. Чигит жуда кеч экилган эди. Заминга қойил қолиш керак, экинни етиштириб берди. Ҳосилни ўзингиз кўриб турибсиз. Ҳозир машиналар эгатнинг ўртасига бормасдан, бункери тўлиб қоларди! Гектаридан биринчи теримнинг ўзидаёқ 28 центнердан пахта олинди.

Ҳайдар Сафаров деган бригадиримизни эшитган бўлсангиз керак. Маккажўхоридан ҳам юз центнердан ошириб ҳосил олиб, республикага довруғ таратган бўз йигитлардан. Ленин ордени бор. Бу йил яна юз гектар майдонда пахта етиштирди.

Сувчининг ҳозир нима ҳам иши бўларди, иним. Далада иш бироз енгиллашгандай. Ғўзапояни йиғиштириб олиб, ерни шудгорлаб, дам берсак, насиб бўлса, келгуси йил ҳам режаларимиз, кутлуғ ниятимиз бор. Қайси куни директор билан нақд даланинг бошида суҳбатлашиб қолдим. Директоримизни Мақсуд Харисов дейдилар. Илгари ҳам совхозимизда партком секретари бўлиб ишлаган. Жуда ғайратли, тадбиркор раҳбар. Ишлаганда жуда қаттиқ ишлаб қўяди. Ундан «қалай, директор бобо, бу йилги ишлардан кўнглингиз тўлдими?» деб сўрасам, «озгина етмасдан қолди-да, Пир бобо», дейди. План аллақачон бажарилганини жуда яхши биламан-ку, ҳайрон бўлиб турувдим, «ўн уч мингга 500 тонна етмасдан қолди», деди директор.

—12,5 минг тонна ҳам ёмон пахта эмас, —директор.—Ахир ўтган йилдагига қараганда 1400 тонна кўп пахта терибмиз, ёмонми? Бир йилда бир гектар майдоннинг ҳосилдорлигини қарийб тўрт центнерга кўпайтирган деҳқонга ҳам раҳмат, дейиш керак. 3250 гектар майдондан 38,5 центнердан ҳосил кўтардик. 9 минг тонна ипак пахта топширилди. Мен ҳам ўттиз йилдан буён пахтанинг орасида юраман. Лекин бу йилгидек қийинчиликни яқин орада кўрганмасман.

—Бу йилгидек матонатли меҳнатни кўрганмисиз, Пир бобо?

—Йўқ. Тан олишим керак. Бу нима деган қаҳрамонлик-у, фидокорлик. Механизатор, кўрак териш агрегатларида ишловчиларнинг қачон ухлаб, қачон уйғонганлиги номаълум. Шаҳардан келган ёрдамчиларнинг теримдаги жасоратини айтмайсизми? Чаноқдаги бир грамм пахтани ҳам нобуд қилмасдан йиғиштириб беришди. Балли уларга.

Ана шундай гаплар, иним. Совхозимиздаги 72 та пахтачилик бригадасидан бирортаси ҳам планни бажармасдан қолмади. Тўй йилида ҳаммамизнинг юзимиз ёруғ бўлди. Чўлқуварлар бу йилги оғир шароитда меҳнатда тобланганликларини яна бир карра намойиш этдилар. Гагаринликлар 70.5 минг тонна пахта топширдилар. Унинг асосий қисми эса ипак пахта.

...Пир бобо бундан бир неча йил олдин экиб, фарзандларидек авайлаб вояга етказган тут дарахтлари ҳам, унинг ортидаги ғўзапоялар ҳам кўз либосида. Олис-олислардан қулоққа тракторларнинг ишлаётгани чалинади. Пир бободек она заминни қадрлаётган деҳқонлар юзини келгусида ҳам ёруғ қиладиган она тупроқ қишда бир кун бўлса ҳам барвақт «ҳордиқ» чиқариши, куч тўплаши керак. Бу хўжаликда шундай бўляпти. Деҳқон шошиляпти, карталар пешма-пеш ғўзапоядан тозаланяпти, шудгор қилиняпти, фермалардаги ўғит тележкаларга ортилиб, карвон қилиниб, далаларга йўл олмоқда.

Б. КЕНЖАБОЕВ,

«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ VIII ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

ТАДБИРЛАРНИНГ ТАЪСИРЧАН КУЧИ

Ҳозирда районимиз коммунистлари, барча меҳнаткашлари ҳам Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети VIII пленуми материаллари, ўртоқ Ш. Р. Рашидовнинг ана шу пленумда қилган сермазмун докладини қизиқиш билан ўқиб-ўрганиб, галдаги вазифаларни пухта режалаштириб олмоқдалар. Мазкур пленумда Озиқ-овқат программасини ҳал этиш чорвачиликни янада тез ривожлантириш вазифасини биринчи ўринга чиқариб қўйганлиги, бу умумдавлат аҳамиятига эга бўлган соҳага ҳар томонлама алоҳида эътибор бериш энг долзарб вазифаларимиздан эканлиги яна бир бор қайд этиб ўтилди.

Мамнуният билан таъкидлаш лозимки, районимиз чорвадорлари партия даъватига жавобан иш юритиб, муайян ютуқларни қўлга киритиб келмоқдалар. Биз чорвачиликни сезиларли даражада ривожлантиришга қаратилган конкрет тадбирлар белгилаган эдик. Мазкур тадбирларимиз Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети томонидан маъқулланди. Бу зиммамизга алоҳида масъулият юклади. Коммунистлар, барча меҳнаткашлар масъулиятни чуқур ҳис қилиб, барча имкониятларни ишга солган ҳолда фаолият юрита бошладилар. Район партия комитетининг бюроси чорвачилик маҳсулоти етиштириш юзасидан ўтган 10 ойлик план-топшириқларнинг бажарилишини муҳокама қилди. Бюрода йирик шохли қорамоллар шу жумладан сигирлар, паррандалар бош сонини кўпайтиришда салмоқли натижаларга эришилганлиги қайд этилди. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан қорамоллар бош сони 3.7 процентга, сигирлар бош сони 4.2 процентга, она товуқлар сони 52 процентга ортган. Шубҳасиз гўшт ва сут етиштириш салмоғи ҳам юксаляпти. Чорвадорларимиз ваъдага яраша ишлаб, сут етиштиришни ўтган йилнинг ўн ойига нисбатан 5,4 процентга, гўшт етиштиришни 7,7 процентга, тухум тайёрлашни эса 38,3 процентга оширишга муваффақ бўлдилар. Хўжаликларнинг бошланғич партия ташкилотлари оммавий-сиёсий тарбиявий-ташкилий ишларнинг синалган формаларидан оқилона фойдаланиб, омма ғайрат-шижоатини қўшимча резервларни қидириб топиш, чорвачиликни механизациялаш, маҳсулот сифатини яхшилашга қаратилган тадбирларни изчил амалга оширишга йўналтириб келмоқда. Белгиланган тадбирларимизга кўра районимиз хўжаликларида катта ҳажмда қурилиш ишлари олиб борилмоқда. Ҳозирда «Комсомол» совхозида чўчқачилик комплекси қурилиши жадал суръатларда олиб бориляпти. Йил охиригача 5 минг бош чўчқа боқишга мўлжалланган комплекс тўла қувват билан ишга туширилади. Беш йилликнинг учинчи йилида эса 5 минг бош чўчқага мўлжалланган иккинчи йирик комплекс фойдаланишга топширилади. 1985 йилга бориб мазкур комплексда 21 минг бош чўчқа боқиш имкониятига эга бўламиз. Ўшанда гўшт етиштиришни сезиларли даражада ошириш имконияти туғилади. Ҳозир хўжаликларда она чўчқалар сонини 4 баравар кўпайтириш учун қизғин иш олиб борилмоқда.

Улардан олинаётган чўчқа болалари 40 килограмм вазнга етказилиб ихтисослаштирилган «Комсомол» совхозига топширилади.

Айни кунларда «Комсомол» совхозидаги қурилиш ишлари жадал суръатлар билан олиб бориляпти. 1983 йилда мазкур совхозда 2 миллион 100 минг сўмлик қурилиш ишлари бажарилади. Комплексдан ташқари кўплаб турар-жой бинолари, 640 ўринли мактаб, болалар боғчаси қуриб ишга туширилади.

Кўзланган мақсадга эришишда селекция наслчилик даражасини ошириш муҳим роль ўйнашини чуқур ҳис қилмоқдамиз. «Наслчилик хўжаликлари тармоғи кенгайтирилсин. Зотли молларнинг ресурсларидан оқилона фойдаланилсин. Молларни урчитиб кўпайтириш яхшилансин, ҳамда улардан насл олиш кўпайтирилсин», дейилади СССР Озиқ-овқат программасида. Районимиздаги «Ленин йўли» колхози зотли ғунажинлар етиштиришга ихтисослаштирилган. Ҳар квартал охирида мазкур хўжалик колхозларга 160—170 тадан ғунажинлар етказиб бермоқда. Бу ерда коммунистлар сафини кенгайтириш, малакали мутахассис кадрлар тайёрлаш, зотли моллар етказиб беришда кадрлар масъулиятини ошириш борасида ибратли ишлар амалга оширилмоқда.

«ЧОРВАЧИЛИКНИ ЖАДАЛ РИВОЖЛАНТИРИШ, ЕМ-ХАШАК БАЗАСИНИ МУСТАҲКАМЛАШ, ГЎШТ, СУТ, ТУХУМ ЕТИШТИРИШНИ ОШИРИШ, ЧОРВА ВА ПАРРАНДАЛАРНИ КЎПАЙТИРИШ ҲАМДА УЛАРНИНГ МАҲСУЛДОРЛИГИНИ ЎСТИРИШ МАСАЛАЛАРИ ПАРТИЯ, СОВЕТ ВА ХЎЖАЛИК ОРГАНЛАРИНИНГ, КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРНИНГ ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА ТУРИШИ КЕРАК».

(Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VIII пленуми қароридан).

Чорвачиликни ривожлантиришда эришилаётган муваффақиятларимизда ўзаро социалистик мусобақанинг роли катта бўляпти. Ҳар ойда бир маротаба район чорвадорларининг кенгаши ўтказилиб, унда мусобақада ғолиб чиққан хўжаликларга район партия комитети ва район ижроия комитетининг кўчма Қизил байроғи ва мукофотлари тантанали равишда бериб борилмоқда. Ўтган ойда ўзаро мусобақада «Ўзбекистон» колхози чорвадорлари ғолиб чиқишди. Улар шу кунгача давлатга гўшт, сут, тухум топшириш йиллик планларини ортиғи билан бажарган бўлишларига қарамасдан ҳамон юқори натижаларга эришмоқдалар.

Маълумки, чорвачиликда мустаҳкам озуқа базасини яратмай туриб юксак натижаларга эришиб бўлмайди. Бу йил айниқса Фрунзе номли, «Красная заря», «Октябрь» ва Карл Маркс номли колхозларда мўл-кўл дағал хашак ва бошқа хил чорва озуқалари тайёрланди. Перко, рож каби оралиқ экинлардан ҳам мўл ҳосил етиштирилмоқда.

Шу кеча-кундузда районимиз чорвадорларининг бутун диққат-эътибори қишловни муваффақиятли ўтказишга қаратилган. Мана шунинг учун ҳам чорвачилик фермаларида чорва молларини қишловдан семиз ва соғлом олиб чиқиш, маҳсулдорликнинг юқори бўлишини таъминлаш учун бор имкониятлар ишга солинмоқда. Бу борада, айниқса, «Коммуна», «Красная заря», Ленин номли ва Навоий номли колхозларнинг чорвадорлари қувончли ютуқларни қўлга киритмоқдалар. Биз илғор хўжаликларнинг тажрибаларини кенг оммалаштириш чораларини кўряпмиз.

Шу масъулиятли дамларда районимизнинг кўп сонли идеология ходимлари ҳам ўзларини чорвадорлар билан ёнма-ён билиб, улар орасида кенг миқёсда оммавий-сиёсий иш олиб бормоқдалар. Хусусан, улар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VIII пленуми материалларини кенг тушунтирмоқдалар, ҳамда пленумда ўртоқ Ш. Р. Рашидов таъкидлаб ўтган чорвачиликда юксак кўрсаткичларга эришган Тошкент областидаги Калинин, Коммунистик, Янгийўл районлари чорвадорларининг бой тажрибаларини атрофлича тушунтирмоқдалар.

Мен юқорида районимиз чорвадорлари қўлга киритаётган ютуқлар ҳақида тўхталиб ўтдим. Бироқ шуни рўйи-рост айтиш лозимки, районимизда ҳали жамоат чорвачилигини ривожлантиришда камчиликлар ҳам йўқ эмас. Айрим хўжаликларда бу зарбдор тармоққа берилаётган эътибор ҳамон талаб даражасида бўлмаяпти. Фермаларда фойдаланилмаётган резервлар, ишга солинмаётган имкониятлар анчагина. Мана шунинг учун ҳам айни пайтда район партия комитети бу камчиликларга барҳам бериш юзасидан қатор тадбирларни изчил амалга оширяпти.

Шубҳа йўқки, районимиз чорвадорлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VIII пленуми қарорларидан келиб чиқадиган вазифаларни бажариш йўлида бундан буён ҳам зўр сабот билан, фидокорона меҳнат қилаверадилар ҳамда Озиқ-овқат программасининг муваффақиятли бажарилишига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшиш учун бор имкониятларини ишга солаверадилар.

Р. АБДУРАҲМОНОВ,
Ўзбекистон Компартияси Гулистон район комитетининг биринчи секретари.

Калинин районидаги «Қорасув» совхози чорвадорлари ўн биринчи беш йилликнинг иккинчи йилини меҳнатда катта муваффақиятлар билан якунлашмоқда. Юбилей йилида ҳар бош соғин сигирдан 5000 килограммдан сут соғиб олиш мажбуриятини олган сут соғувчилар амалдаги йилнинг ўн бир ойлик планини ошириб уддалашди. Юбилей йили Бутунииттифоқ социалистик мусобақаси якунларига кўра мазкур хўжалик КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи билан мукофотланди. Бу муваффақиятларда юқоридаги суратда акс эттирилган совхознинг ветеринария врачи Абдураҳмон Абдуқодиров (чапда), техник-ассименатор Фатхулла Мирсандовларнинг ҳам муносиб ҳиссаси бор.

В. СИРОТКИН фотоси.

ЁРДАМЧИ ХЎЖАЛИККА ЁРДАМ КЕРАК

«Матлубот жамияти ташкил этган ёрдамчи хўжаликни кўрсангиз яхши бўларди, қаламга олса арзийдиган ишлар қилиб қўйишди», —Бухоро район партия комитетида бизга шундай йўлланма беришди. Матлуботчилар фермасига етиб боришимиз осон бўлмади. Райкомдагиларнинг топшириғидан сўнг район матлубот жамияти раиси Ефим Деҳқонов бизни бўрдоқичилик базасига олиб боришга рози бўлди.

Машинада кетяпмиз. Ҳамроҳимиз камгап. Биз ёрдамчи хўжалик уларга қандай наф келтираётганлиги ҳақида савол берамиз. Ефим Изроиловичнинг гапига қараганда, ёрдамчи хўжалик 1981 йилнинг июль ойида ташкил этилибди. Барча штатлар Бухоро область матлубот жамияти томонидан берилибди. Ўтган муддат ичида рўй берган ўзгаришлар шундоқ кўриниб турибди: дастлабки ойдаги 30 бош қорамол эндиликда 200 бошга, 50 бош қўй-эчки 350 бошга, 6 та чўчқа 650 тага етказилди. Булардан ташқари шу орада 150 бош қорамол, 400 та чўчқа, 50 бош қўй-эчки гўштга топширилди. Одатда савдо ходимлари иш ҳажмини сўмларда ҳисоблашишади. Е. И. Деҳқоновнинг айтишича, бу йил ялпи товар обороти ўтган йилнинг шу давридагига қараганда бир миллион сўмлик кўп бўлаётган экан. Бу ўсишда чорвадорларнинг ҳам сезиларли ҳиссаси бор, деб изоҳланади.

Хўш, ёрдамчи хўжаликнинг «нулевой цикли» қай тарзда бошланди? Бу саволимизга ҳам жавоб олдик. Матлуботчилар райондаги «Ленинизм» колхозига қарашли ташландиқ ерни сўраб олишди. Ҳа, мана шу фактнинг ўзи алоҳида маънога эга. Бунда бир-бирига узвий равишда боғлиқ иккита нарса ҳисобга олинган. Биринчидан, ёрдамчи хўжалик бирор коллективнинг зарари ҳисобига бўлмаслиги керак. Шуни назарда тутган ҳолда маккажўхори, беда экиш учун 40 гектар майдон ҳам чўл зонасидан танланди. Иккинчидан эса, ташландиқ ётган ердан фойдаланиш —бу ҳам муҳим резерв ҳисобланади. Хуллас, ният эзгу, гап уни кўнгилдагидек амалга оширишда!

Кўп ўтмай бўрдоқичилик фермасига кириб бордик. Ҳамма ўз иши билан банд. Молбоқарлар Юнус Солиев, Иброҳим Жўраев қорамоллар боқилаётган бинодан чиқиб келишди. Жўра Муродов чўчқаларни озиқлантириш билан куймаланиб юрибди. Ферма ташкил этишда анчагина ташкилий ишлар қилингани шундоқ кўриниб турибди. Нисбатан қисқа муддат —беш ой ичида молхона, чўчқахона ва қўшарлар қуриб битказилибди. Молхона нарироғидаги табиий ўт пичани, янтоқ ғарамлари матлуботчиларнинг аҳиллик билан ўтказган ҳашари натижаси. Булардан ташқари ҳар кварталда давлатдан 70—80 тонна шелуха, 100 тонна омухта ем олиб туришаркан.

Ҳа, ёрдамчи хўжалик ўзининг илк самараларини кўрсатмоқда. Хўш, дастлабки қадамларда қийинчиликларга дуч келинмаяптими? Ишни янада яхшилашга нималар халақит беряпти? Умуман бу борада қандай проблемалар бор? Биз шу саволлар билан Ефим Изроиловичга мурожаат қилдик. У киши бир оғиз сўз билан «Ҳамма ишлар жойида, бизда проблемалар йўқ» деб жавоб қилди. Негадир бу жавобдан кўнглимиз тўлмади. Ҳар қандай илғор коллективда ҳам ҳал этилмаган муаммолар, фойдаланилмаган резервлар бўлиши турган гап. Наҳотки, иккинчи йил ишлаётган ёрдамчи хўжаликда ҳамма ишлар жойида бўлса? Умуман резервлар тугади, муаммолар тўла-тўкис ҳал этилди, дейилган жойда изланиш тўхтайди, деб ҳисобланади.

Биз фермада ишловчилар билан яқиндан суҳбатда бўлдик, уларнинг меҳнат шароитини ўз кўзимиз билан кўрдик. Бу ерда ишлайдиган кишилар бармоқ билан санарли бўлса-да, улар ўртасидаги мусобақа намунали ташкил этилмаган. Молхонанинг ичкариси ҳам, ташқариси ҳам ношуд рўзғор эгасининг ҳовлисига ўхшайди, бу ерда саришталик етишмайди. Қорамоллар суткасига қанчадан семиряпти? Бу саволга бўрдоқичилик пункти директори Мамед Адаҳонов шундай жавоб қилди:

—Кунига 250—300 граммдан семиртиряпмиз. Тўғри, бу бизни қониқтирмайди, кейинчалик бу кўрсаткични яхшилашга ҳаракат қиламиз.

—Планлар қандай бажариляпти? — яна савол бермиз.

—Ўтган йили планни бажаролмадик, бу йил бир амал қилиб уддалармиз, — жавоб қилди М. Адаҳонов.

«Бир амал қилиб уддалармиз». Бу жавоб изоҳ талаб қилмаса керак. Нега ёрдамчи хўжаликнинг бевосита раҳбари ўз ишига бундай ишончсизлик билан қарайди? Ахир гап белгиланган рақамни амал-тақал қилиб уддалашда эмас-ку?! Гап бунга қай тарзда, қандай шароитда эришишда. Биз чорвадорларга яратилган шароит билан қизиқдик. Ферма ҳовлисида турган вагонни чорвадорларнинг дам олиш жойи, деб ўйлаб, вагон томон юрмоқчи бўлдик. Адашмаган эканмиз: бу ерда шу вагондан бошқа чорвадорлар учун ҳеч қандай бошпана йўқ экан. Лекин бизни вагонга киритишмади. «Вагонда шароит йўқ, у ерга сизларни таклиф қилиш ҳам ноқулай» дейишди. Биз фермада кайфиятнинг йўқлиги, эришилаётган кўрсаткичларнинг пастлиги асосий сабабини энди топгандай бўлдик. Бу ерда энг муҳими — одамларга ғамхўрлик масаласи кейинги планга қўйилганлиги кўриниб турибди. Ахир ҳар қандай муваффақиятнинг илк замини — бу инсон кайфияти-ку?!

Ҳозирги пайтда ёрдамга муҳтож бўлиб турган ёрдамчи хўжаликнинг бўрдоқичилик фермасида ишлаётган ходимларга етарли шароит яратиш, уларнинг ҳузурига тез-тез бориб туриш, одамлар қалбига йўл топиш матлубот жамиятидаги мутасадди кишиларнинг асосий бурчидир. Айни пайтда биз тегишли органларнинг раҳбарлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VIII пленуми қарорида кўрсатилган талабларга амал қилишларини сўраймиз. Мазкур қарорда «...ёрдамчи хўжаликларни ташкил этиш борасидаги ишларни бутун чоралар билан активлаштириш, шахсий ёрдамчи хўжаликларда чорвачиликни ривожлантиришда аҳолига кўпроқ ёрдам бериш зарур» дейилади. Бу талабларга амал қилинганда ёрдамчи хўжалик тўла самара беради. Ана шунда кўрсаткичларни кўтариш, эл дастурхонини чорва маҳсулотлари билан сероб қилиш ишига муносиб ҳисса қўшиш мумкин.

Ш. ЖАББОРОВ,
Бухоро области.

ТОҒ УЗУМИ

Китоб районидаги «Қишлоқ» совхозининг тоғ террасаларида бунёд этилган токзорлар мўл ҳосил берди. Хўжалик давлатга 2010 тонна узум сотди. Бу эса пландагидан 320 тонна кўп.

Совхозда Озарбайжон соҳибкорларининг тоғ ён-бағирларида тоғ кўчатларини парвариш қилиш тажрибасидан кенг фойдаланилмоқда. Тоғ ён-бағирларидаги ўзига хос микроиқлим узум таркибидаги қанд миқдорини кўпайтириш имконини беради. Ҳозирги беш йилликда совхоз узум етиштиришни 1,5 минг тонна кўпайтиришни режалаштирмоқда.

Токларни тоғ террасаларида етиштириш —Китоб районидаги бошқа хўжаликларда ҳам истиқболли йўналишга айланган. Тоғ ён-бағирларида узумдан энг мўл ҳосил олинди. Яқин йиллар мобайнида районда узум етиштиришни йилига 60 минг тоннага етказиш мўлжалланмоқда.

(ЎзТАГ).

ДУНЁ ОВОЗИ

ЧЕТ ЭЛ ХАБАРЛАРИ

ЖАҲОН БИР ҲАФТА ИЧИДА

ҚУРОЛЛАНИШ ПОЙГАСИГА ҚАРШИ

СССР мудофаа министри Совет Иттифоқи Маршали Д. Ф. Устиновнинг ТАСС мухбири саволларига берган жавоблари бутун дунёда катта шов-шувга сабаб бўлди. Бу жавобларда Совет давлатининг қуролсизланиш, аввало ракета-ядро қуроли соҳасида тинчлик иши учун энг муҳим масалаларга оид позицияси аниқ-равшан ва ошкора баён этиб берилди. Ғарбий Германиядаги «Унзере цайт» газетасининг таъкидлашича, бу жавоблар «СССРнинг қуролланиш пойгасини жиловлаш ва уни қисқартириш учун ҳамма имкониятлардан фойдаланишга, бунда тенглик ва баббаравар хавфсизлик принципига асосланиб иш тутишга интилиши ўзгармай қолаётганлигидан далолат беради».

Жавобларда НАТО билан Варшава Шартномаси ўртасидаги, жумладан стратегик қуроллар ва ўртача олисликка учириладиган ядро қуроллари соҳасидаги кучларнинг реал нисбати чуқур анализ қилиб берилганлиги чет эл оммавий ахборот воситаларининг алоҳида эътиборини ўзига тортди. Бу муҳим соҳадаги ишларнинг ҳақиқий аҳволини аниқ ва яққол кўрсатиб бериш жуда муҳим иш эди. Айни шу кунларда Брюсселда қишки «Атлантика ҳафтаси» — Шимолий Атлантика блоки раҳбар органларининг кетма-кет кенгашлари ўтказилди. Ядровий планлаштириш группасининг, ҳарбий планлаштириш комитетининг ва НАТО кенгаши икки кунлик сессиясининг иши давомида «Совет Иттифоқининг ҳарбий устунлиги» тўғрисида, «Шарқдан хавф» ҳақида бирталай баёнотлар берилди. АҚШ ва «Атлантика ҳафтаси»нинг бошқа қатнашчилари тўқиб чиқарилган мана шу баҳонани важ қилиб, ҳарбий харажатларни янада кўпайтиришни, блокнинг ҳам оддий, ҳам ядровий қуроллар соҳасидаги ҳарбий потенциалини кучайтиришни, НАТО кенгашининг Ғарбий Европадаги бир қанча мамлакатлар территориясида американинг ўртача олисликка учадиган янги ракеталарини жойлаштириш ҳақидаги қарорлари тезроқ бажарилишини талаб қилдилар.

Ғарбдаги таниқли ҳарбий мутахассисларнинг фикрлари ҳам Пентагонни ва НАТО ҳарбийларини ҳижолатга солмади. Масалан, бригада генерали К. Краузе (ГФР) «Европада Шарқ билан Ғарб ўртасидаги кучларнинг мувозанати» деган китобчасида НАТОнинг тадқиқотларида «Шарқнинг ҳарбий қудрати» тўғрисида келтирилган маълумотлар жуда ошириб кўрсатилганлигини ва ядро қуроли ҳисобига ҳам, ноядро компонентлар соҳасида ҳам Варшава Шартномасининг «ҳарбий устунлиги»ни бартараф этишга ҳеч қандай зарурат йўқ, деб уқтириб ўтди.

Кейинги кунлардаги иккита муҳим воқеа қуролланиш пойгасини давом эттиришни хатарли тушуниш ўсиб бораётганлигини ифодалади. Вашингтонда вакиллар палатаси Оқ уйга дастлабки бешта «МХ» қитъалараро баллистик ракетасини ишлаб чиқариш учун маблағ ажратишдан бош тортди.

Деярли айни бир вақтда Дания парламенти Американинг ўртача олисликка учадиган янги ракеталарини Ғарбий Европада жойлаштириш харажатларини Дания пул билан таъминлашига кўпчилик овоз билан қарши чиқди. Вашингтоннинг жуда кучли зўғимига қарамай, Бельгия билан Голландия ўз территориясида Американинг қанотли ракеталарини жойлаштиришга ҳали ҳам узил-кесил розилик бермаганликлари эътиборга олинадиган бўлса, НАТО корчалонлари билан Пентагон энди Ғарбий Европа мамлакатларининг халқларига ўз иродасини тиқиштиришга муваффақ бўла олмаётганликлари, бу мамлакатда кескинликни юмшатиш ва ҳамкорликни талаб қилувчи ҳаракат кун сайин кучайиб бораётганлиги мутлақо равшан бўлиб қолади.

ЛОНДОН. Бу ерда «Инсониятга уруш эмас, тинчлик керак!», «Йўқолсин Америка ракеталари!» деган шиорлар остида кўпмингкишилик митинг бўлиб ўтди. Унда Лондон аҳолисининг, шунингдек, Англия бошқа шаҳар ва районлари демократик руҳдаги ташкилотларнинг вакиллари иштирок этдилар.

СУРАТДА: намойиш қатнашчилари.
(ТАСС фотохроникаси).

ИСПАНИЯ ЎЗГАРИШЛАР БЎСАҒАСИДА

Кортес (Парламент)га 28 октябрь куни ўтказилган сайловда ғолиб чиққан Испания Социалистик Ишчи партиясининг раҳбари Фелипе Гонсалес тузган янги ҳукуматнинг дастлабки қадамларини Испания зўр эътибор билан кузатиб турибди. Бу партия сайлов олди кампаниясини «Ўзгартишлар қиламиз!» деган шиор остида ўтказган эди.

«Ўзгартишлар ҳозирнинг ўзидаёқ бошланди», — деди Бош министр ўз партиясининг ҳукумат программасини депутатларга баён қилар экан. Тўғри, бу ўринда гап халққа унчалик ёқмайдиган қарорлар тўғрисида — испан песетаси қадрини 8 процент пасайтириш ва нефть маҳсулотлари қийматини қарийб 21 процент ошириш тўғрисида борар эди. «Биз шундай қилишга мажбурмиз», деди Фелипе Гонсалес.

Дарҳақиқат янги ҳукмрон партия аввалги ҳукуматлардан олган мероси билан ҳисоблашишга мажбур бўлмоқда. Экономикани олиб кўрайлик. Экономистларнинг фикрича бундан бир-бир ярим йил илгари миллий пул бирлигининг қадрини пасайтириш ва нефть маҳсулотлари нархини ошириш лозим бўлган эди. Аммо аввалги кабинет ўша пайтда мамлакатни идора қилган Демократик Марказ Иттифоқи деб аталган буржуа партиясининг жуда тушиб бораётган обрўсини баттар тўкиб қўйишдан чўчиб, бунга жазм қилмаган эди. Шундай қилиб, тор партиявий манфаатларни кўзлаш оқибатида хазинада бир неча миллиард песета пул етишмай қолди, бу эса миллий валютанинг чайқов бозорига тушишини кучайтирди, унинг долларга нисбатан қадрини пасайтирди, испан молларининг рақобат қила олиш қувватига путур етказди, пулнинг қадрсизланишига сабаб бўлди.

Пулнинг қадр-қимматини пасайтириш ва нефть маҳсулотларининг нархини дарҳол ошириш мумкин. Аммо умуман олганда иқтисодий аҳволни тузатиш мушкул. Шуни айтиш кифоя қиладики, Испанияда пулнинг қадрсизланиш суръатлари йилига 15 процентга етди, ишсизлар сони эса 2 миллион кишидан ошди. «Ортиқча кишилар» армияси мамлакат меҳнатга лаёқатли аҳолисининг 16 процентини ташкил этади. Бу — Европада рекорд даражадир.

Ф. Гонсалес ҳукумати ўзининг жуда катта программасини бажаришни — тўрт йил ичида 800 минг янги иш жойи вужудга келтиришни, 1983 йилдаёқ пулнинг қадрсизланиш суръатини пасайтириб, 13 процентга келтиришни ва саноат маҳсулотини 2,5 процент кўпайтиришга эришишни уддалай олармикан? Бу иш кабинетгагина боғлиқ эмас. У «реал ҳокимият» деб аталган ҳокимият билан ҳисоблашишга мажбур бўлади (Испанияда юқори мартабали ҳарбийлар, саноатчилар ва черков пешволари шундай деб аталади). Гарчи Испания Социалистик Ишчи партияси Испанияда капитализмнинг яшашини шубҳа остига қўймаган бўлса ҳам, мана шу «реал ҳокимият» социалистларнинг сайловдаги ғалабасини ғижиниб кутиб олди.

Аввалги ҳукумат ташқи сиёсат соҳасида ҳам оғир мерос қолдирди. Демократик Марказ Иттифоқи партиясининг Л. Кальво Сотело бошчилигидаги кабинети сўнгги ойларда халқнинг дидига ёқмайдиган бир қанча қарорлар қабул қилган эди. НАТОга кириш тўғрисидаги, АҚШ билан Американинг Испаниядаги ҳарбий базалари статусини тартибга солувчи битим тузиш ҳақидаги қарорлар шулар жумласига киради. Социалистлар бу қарорларга қарши чиққан эдилар, бироқ, янги кабинет Испаниянинг халқаро мавқеи реалликлари билан ҳисоблашишга мажбур бўлмоқда. Вашингтон Испаниядаги сайлов олди кампанияси вақтидаёқ ўзининг Мадрид билан тузган шартномаси қайта кўриб чиқилишига тоқат қилмайди, деб огоҳлантириб қўйганини айтиш кифоя.

«Ўзгартишлар ҳозирнинг ўзидаёқ бошланди», — деди Ф. Гонсалес. Бу ўзгартишларни пировардигача амалга оширишга муваффақ бўлинармикан? Испаниянинг демократик кучлари бундан умидвордирлар.

В. ВОЛКОВ,
Н. ЕРМАКОВ.
(ТАСС).

ЯДРОВИЙ ИШТАҲА

ДЕҲЛИ, (ТАСС). Покистон президенти Зиёвул Ҳақ Исломобод ядро қуроли яратмоқчи эмас ва ядро тадқиқотлари мамлакатнинг энергетика проблемаларини ҳал этиш мақсадида олиб борилляпти, деб бир неча бор айтган гапларни янги-янги фактлар рад қилмоқда. Ҳиндистон пресс траст Оф Индиа агентлиги ўзининг Лондондаги мухбирига суяниб хабар қилишича, кейинги 9 ой ичида Покистон бир неча ядро бомбасини ясашда ишлатилиши мумкин бўлган асбоб-ускуналарни ҳарид этишга уриниб кўрган.

Покистоннинг Қўшма Штатлар рағбатлантираётган ядровий иштаҳаси унинг регионидаги қўшниларини жиддий ташвишга соляпти. Илгари хабар берилганидек, ҳозир покистонлик бир группа мутахассислар янги ядро реакторини харид этиш мақсадида АҚШда туришибди. Америка қонунлари ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги шартномани имзолаган давлатларга ядро технологияси берилишини тақиқлаб қўйганлигига қарамай, Вашингтонда Покистонга янги ядро реакторини ва реакторнинг запас қисмларини сотиб юбориш учун қонунлардан бир йўл топишди.

Америка томони Исломобод ўз ядро қуролини яратишда унга ёрдам бераётганлигини АҚШнинг расмий кишилари яширишмаяпти ҳам. Масалан, Покистон учинчи бир компаниялар орқали АҚШ ва Ғарбий Европа мамлакатларидан ядро техникаси, технологияси, материалларини харид этиб, шулар асосида атом саноатини вужудга келтирди. Бундан ташқари АҚШ юз нафардан кўп покистонлик ядрочи-физикларни тайёрлаб берди. АҚШ бераётган мўл-кўл ҳарбий-иқтисодий ёрдам ҳам Покистонда ядро қуроли ишлаб чиқариш борасидаги ишларни тезлаштиришга кўмак бермоқда. Вашингтон ядро қуролини элтиб бера оладиган «Ф-16» энг янги қирувчи-бомбардимончи самолётларни Покистонга юбора бошлади.

АДАБИЙ АЛОҚАЛАР

Ўзбек ва қорақалпоқ халқларининг адабий-маданий алоқалари узоқ тарихга эга бўлиб, икки халқнинг босиб ўтган мураккаб тарихий йўли ва муштарак тақдирларини ўзида мужассамлаштирган. Ана шу яқинлик, қардошлик ва ҳамкорлик даставвал уларнинг ўзига хос фольклор намуналарида, классик ва замонавий адабиётларида ҳам ўз ифодасини топган.

Улуғ Октябрь социалистик революцияси халқларимиз маданияти тарихида янги, ёрқин саҳифалар очди. Ленин партияси ва совет ҳукуматининг одил миллий сиёсати СССРдаги бошқа халқлар қатори ўзбек ва қорақалпоқ халқларининг социал-иқтисодий ва маданий тараққиётига, ўзаро ҳамкорлиги ва гуллаб яшнашига ҳам катта йўл очди. Буюк рус халқи, бошқа қардош халқларнинг беғараз ёрдами ва маданиятларининг ижобий таъсири натижасида ўтмишда ҳақ-ҳуқуқи топталган, маданияти камситилган қорақалпоқ халқининг миллий маданияти ва адабиётининг гуркираб ўсишида ён қўшни ва жонкуяр дўсти бўлган ўзбек халқи таъсири катта бўлди.

Совет даври ўзбек-қорақалпоқ адабий алоқалари, унинг илк қадамлари ҳақида гап борар экан, энг аввало ўзбек адабиётининг асосчиси Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг номи ҳурмат билан тилга олинади. 1921 йилда Коммунистик партия даъвати билан Хоразм халқ совет республикасига ишлаш учун борган Ҳамза бир муддат Қорақалпоғистон АССРнинг Хўжайли шаҳридаги мактаб-интернатда мудир бўлиб ишлади. Ана шу даврда Аму диёрида етишиб чиқаётган ёш истеъдодларга у мураббийлик қилди. Шоирнинг қорақалпоқ адабиёти ва санъатини ривожлантириш йўлидаги меҳнатлари зое кетмади. Унинг таъсири ва бевосита мураббийлигида халқ орасидан қатор ижодкорлар етишиб чиқди.

Ўзбекистон ССР составида Қорақалпоғистон Автоном Совет Социалистик Республикасининг ташкил топиши ўзбек-қорақалпоқ маданий алоқаларни яна ҳам мустаҳкамлаш, қалам аҳлларининг бир-бирлари билан учрашиб туришлари, фикр олишишлари, устоз-шогирдлик меҳр-муҳаббатининг мустаҳкамланишига катта йўл йўл очди. Ўша даврнинг гувоҳи, 30-йилларда Қорақалпоғистон АССР ёзувчилар союзининг раиси бўлиб ишлаган Жўлмирза Оймирзаевнинг таъкидлашича, 1938 йилда Шайхзода, Ғайратий, Миртемир, Темир Фаттоҳ, Ҳасан Пўлатлар Аму диёрига боришиб, қорақалпоқ халқининг бунёдкорлик ишлари, ҳаёт тарзи билан яқиндан танишадилар, қорақалпоқ классик ва совет шоирларининг шеърларини ўзбек тилига таржима қиладилар. Автоном республиканинг ўша пайтдаги пойтахти —Тўрткўл шаҳридаги маданият боғида ўтказилган адабий кеча адабиётлар байрамига айланади.

Ана шу алоқалар меваси ўлароқ ўзбек адабиёти қорақалпоқ мавзуидаги қатор асарлар дунёга келди. Бу ўринда Миртемирнинг «Қорақалпоқ дафтари» шеърлар туркуми, Ойбекнинг «Аму бўйларида», Мақсуд Шайхзоданинг «Келажакдаги Қорақалпоғистон», Асқад Мухторнинг «Қорақалпоқ қиссаси» ва бошқа қатор асарларни мисолга келтириш мумкин.

Икки қардош адабиёт вакилларининг бир-бирларининг юртига ташриф буюришлари, халқнинг турмуши ва орзу умидлари билан танишишлари, адабий жараёнга аралашиб, ўша халқ ҳаётига бағишланган асарлар ёзишлари шубҳасиз, ўз тарихига эга бўлган маданий алоқаларни мустаҳкамлайди, унинг янги қирраларини очиб берди. Ўзбек-қорақалпоқ ижодкорларининг ўзаро дўстлиги ва ҳамкорлиги буни яна бир моротаба яққол исботлади.

Дастлаб Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг инқилобий шеърлари, «Майсаранинг иши», «Ким тўғри?», «Бой ила хизматчи» драмалари таржима қилиниб, саҳналаштирилган бўлса, кейинчалик М. Дарибоев, Ж. Оймирзаев, Н. Жапақов, Р. Мажитов, А. Шомуротов, Қ. Жуманиёзов, А. Бегимовлар томонидан Алишер Навоийнинг «Танланган қўшиқлар», «Фарҳод ва Ширин» асарлари қорақалпоқ тилига таржима қилинди.

Қорақалпоғистонлик ўқувчилар «Олтин тарвуз, «Ўзбек халқ эртаклари, «Баҳром ва Шерзод», «Ур тўқмоқ» сингари ўзбек халқ фольклорининг намуналари билан бир қаторда, Абдулла Қодирийнинг «Ўтган кунлар», Ойбекнинг «Қутлуғ қон», Абдулла Қаҳҳорнинг «Синчалак», Шароф Рашидовнинг «Бўрондан кучли», «Ғолиблар», Назир Сафаровнинг «Кўрган-кечирганларим», Ҳамид Ғуломнинг «Бинафша атри» сингари йирик асарлари, Зулфия, Эркин Воҳидов, Рамз Бобожон ва бошқа шоирларнинг шеър ва достонларини ўз она тилларида ўқиш бахтига муяссар бўлдилар.

Ўз навбатида ўзбек китобхонлари ҳам Жўлмирза Оймирзаев, Ибрайим Юсупов, Хўжабек Сеитов, Тўлепберген Каипберганов, Камол Мамбетов ва бошқа адибларнинг асарларини севиб ўқимоқдалаар.

Ўзбек-қорақалпоқ адабий алоқаларидаги ижодий ҳамкорлик кўп миллатли совет адабиётидаги ўзаро қон-қардошлик мулоқотларининг таркибий қисми бўлиб, бу ҳар иккала халқнинг пировардида кўп миллатли мамлакатимиз халқлари бадиий сўз санъатининг юксалишига қўшаётган ҳиссасига хизмат қилмоқда.

СССР ташкил топган куннинг 60 йиллиги тантаналарига яқин қолган кунларда Тошкентда ўтаётган Қорақалпоғистон АССР маданияти кунлари ўзбек-қорақалпоқ маданий алоқаларининг яна ҳам мустаҳкамланиши, халқларимизнинг бир-бирининг маънавий бойликларидан баҳраманд бўлишларига хизмат қилади.

Б. ҚУРБОНБОЕВ,

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номидаги тил ва адабиёт институтининг илмий ходими, филология фанлари кандидати.

«Ойқулаш» Давлат ашула ва рақс ансамблининг шуҳратини ўзбекистонлик санъат ихлосмандлари яхши билишади. Ўзларининг нафис рақслари, ўйноқи лапарлари билан томошабинлар ҳурматини қозонган бу коллектив Тошкентда ўтаётган Қорақалпоғистон АССР маданияти кунларига рақсларнинг янги гулдастасини тайёрлаб келди.

СУРАТДА: «Ойқулаш» ансамбли саҳнада.

С. МАҲКАМОВ фотоси.

«Қишлоқ ҳақиқати» конкурсига

ЭРК ҚИЗИ

(ОЧЕРК)

Район партия комитетининг биринчи секретари билан «Зомин» совхозида бўлдик. Хўжалик деҳқонлари ва чорвадорларининг юбилей йилидаги матонати кайфиятимизни чоғ этди. Бирлашган, Қизилсой, Иттифоқ, Сувлисой қишлоқларида уруш ва меҳнат ветеранлари билан мактаб ўқувчилари биргаликда яратган боғни айланиб, беҳад хурсанд бўлдик.

— Ветеранлар бизнинг яқин маслаҳатчиларимиз, деди совхоз партия комитетининг секретари Раимқул Абдиқулов, — уларнинг кўмагида жуда кўп тадбирларни амалга оширяпмиз. Мана шу боғ ҳам кексаларимиз ташаббуси билан яралди.

Ветеранлар! Қайси қишлоқда йўқ улар. Ҳар бирининг елкасида ҳаётнинг қанчадан-қанча юки бор. Уларнинг сўзи ва меҳнати эмас, умр йўлининг ўзи ёшларимизга ибрат мактаби. Ана шу кексаларимизнинг ибратидан ёшларни тарбиялаш, меҳнатсеварлик фидойиликка ўргатишда ҳамма жойда ҳам тўғри фойдаланиляптими? Партком секретари жуда тўғри айтди — ветеранлар ҳаёт дорилфунунининг беминнат муаллимлари. Ана шу муаллимлар сабоғидан йигит-қизларни баҳраманд этиш, қишлоқларимизда ўтадиган тўй-маракалар, турли тантана ва кечаларда уларни актив қатнаштириб, суҳбатини олиш нақадар фойдали эканини қани энди ҳамма ҳам Раимқул Абидиқуловга ўхшаб қадрласа.

Хуллас, совхоздан ҳис-ҳаяжонга тўлиб қайтдик. Райком биносига кираётганимизда иккинчи секретар Иван Иванович Потаповга дуч келдик.

— Таклиф этилганларнинг ҳаммаси тўпланишди, — деди у ва соатига қаради. — Ўн минут қолибди.

— Яхши, вақтида етиб келибмиз, — биринчи секретарь менга ўгирилиб, тушунтирди. — Соат бешга партия ветеранларини таклиф этганмиз. «КПСС сафида эллик йил» нишонларини топширамиз. Хоҳласангиз қатнашишингиз мумкин.

Бундай таклифга ким рози бўлмайди. Райком секретари билан залга кирдик. Ўтирганларнинг салобати босади ҳар қандай одамни. Улар орасида ёшлари асрга тенгдош отахон ва онахонлар, бутун онгли ҳаётини партия ва халқ ишига бахш этган фидойилар, бугунги бахтли давронни деб курашларда тобланган пўлат иродали кишилар бор. Манглайларидаги қатлам-қатлам ажинларга, маъноли кўзларига боқиб — туриб, қуйидаги мисралар хаёлимга келди:

Мен Совет кишиси
замон кишиси,
Курашда чиниқдим
ўсдим,
улғайдим.
Энг оғир синовда зафар
қозониб,
Шону шуҳратимни оламга
ёйдим.

Ҳа, мана шу залда ўтирганларнинг ҳаммаси оғир синовларга бардош бериб, бошқаларни жасорат ва матонатга, кураш ва яратишга даъват этган коммунистлар. Бугун белларидан куч, кўзларидан нур кетиб, кексалик ўз ҳукмини ўтказаётган бўлса-да, партияга бўлган буюк муҳаббат, Ватан севгисидек муқаддас туйғу уларнинг қалбига куч-қувват бахш этиб турибди. Бугун не-не курашларга қалқон бўлган, меҳнатлари эвазига орден-медаллар билан безанган кўкракларида «КПСС сафида 50 йил» нишони порлайди. Ниҳоят ана шу дақиқалар етди. Райком секретари биринчи бўлиб Тўтихон Тошеванинг фамилиясини тилига олганда ўрнимдан туриб кетаёзибман. Кўзларимга ишонгим келмасди. Наҳотки ўша бўлса. Йўқ, адашмаган эканман.

Ўша, истараси иссиқ, ўзини «партия қизи», деб таништириган Тўтихон ая! У залнинг ўртасидан минбар ёнига етиб келгунча ва секретарь кўксига нишонни таққунча базўр чидадим. «Салом ая, соғлиқларингиз яхшими?», дедим қўлимни кўксимга қўйиб.

Ая менга таажжуб аралаш қаради-да, таниб майингина жилмайди. Кейин номимни атаб сўрашди. Қаранг, ёшлари етмишдан ошган бўлса-да, хотиралари нақадар тиниқ, кўзлари тийрак. Йўқса, учрашганимизга ўн беш йилча бўлди. Ўшанда область газетасида хизмат қилардим. Зомин районидаги «Ёшлик» пионерлар лагерида Улуғ Октябрнинг ярим асрлик юбилейига бағишлаб область пионерларининг слётида қатнашишга тўғри келганди. Ана шу слётга йигирманчи йилларнинг комсомоли Абдулла Водидов, Зоминнинг биринчи ўқитувчиси Башар Юсупов билан бирга келган эдилар. Бошқаларни билмадиму аянинг сўзларини эшитиб, кўзларимга ёш келганди. Оддийгина қишлоқ аёли тарихга шунчалик дахлдор эканига лол қолгандим. Мана, бугун бутун умрини инқилоб берган бахтни авайлашга, одамларга тақсимлашга бахш этган ая билан яна юзма-юз турибман.

Келинг, яхшиси аянинг курашларга тўла умр дафтарини биргалашиб варақлай қолайлик.

* * *

Эшик устма-уст тарақлаб кимнингдир бўғиқ овози эшитилди. Ўғилчаси Акрамжонни бағрига босганча дағ-дағ қалтираётган Тўтихон эрининг овозини таниб, дадиллашди ва эшик томон талпинди. Занжирни туширдию рўпарасида турган шу одам умр йўлдоши эканига ишонгиси келмай, қотиб қолди. Кўзларига қон тўлиб, ғазабдан ҳансираётган Абдукарим Зайнабнинг қотилларига ўхшаб кетди. Ахир уни нур сари етаклаган, уйларига Ойша исмли муаллимани бошлаб келиб «Тўтихон шу опанг сенга ёзиш-ўқишни ўргатади, сен эса камбағалларнинг болаларини ўқитасан», деган ҳам унинг ўзи эмасмиди? Ахир, янги замон, Ленин партияси ҳақидаги биринчи гапларни Тўтихон умр йўлдоши Абдукаримдан эшитмаганмиди? У дугонаси Зуҳра Отабоева билан комсомолга кирмоқчи бўлганида: «Тўғри ўйлабсан, сизларга ўхшаган актив хотин-қизлар жуда ҳам керак. Аёлларни «Қўшчи союзи»га тортишимизда бизларга кўмаклашасизлар», демаганмиди. Ҳа, Тўтихонни зулматдан зиёга олиб чиққан, жамоат ишларига тортган, очилишга даъват этган Абдукарим Тошев, бўлганди.

Нега энди ҳозир унга бунчалик дарғазаб боқмоқда. Ёки бирор совуқ гап эшитганми?

— Тинчликми дадаси, мунча безовтасиз? — деди эрига яқинроқ бориб Тўтихон.

Абдукарим жавоб ўрнида мис дастшўйни зарда билан тепиб, ичкариги хонага йўл олди. Аёл нима қиларини билмай ҳамон ўғилчасини бағрига босганча гик турарди. «Ҳойнаҳой активлардан бирортаси...» Шуларни ўйлади-ю Зайнаб фожиаси эсига тушди. Чолқишлоқлик комсомол қиз Зайнабнинг ҳаётига қасд қилган душманлар бундан икки ҳафта олдин унинг динпараст эри Сафарни йўлдан уриб, Зайнабни ўлдиртирган эдилар. Сафар қилғиликни қилиб, жиноят изини йўқотмоқчи бўлди ва ярим тунда Зайнабнинг жасадини уйидан унча узоқ бўлмаган мозорга кўмиб, ўзи яширинди. Дугонасининг фожиасидан хабар топган Тўтихон Зайнаб қотилларини фош этишда актив қатнашди. Наҳотки ўшалар эрини ҳам...

Тўтихон хаёл тугунини ечишга улгурмади. Эрининг бўғиқ буйруғи эшитилди:

— Қани, болани ётқиз, сен билан гаплашадиган гап бор.

Унинг кўзлари мушукникидек йилтираб, юзи қонсираб кўкарганди. Тўтихонни баттар ваҳима босди.

— Бундай ўтириб, нафасингизни ростласангизчи, ўзи нима гап, намунча қалтирайсиз. Овқатни сузиб келай, совиб қолди.

— Бошимга битган бало бўлдинг. Агар шунчалигини билганимда очилиш, комсомолга кириш у ёқда турсин остонадан ташқарига чиқишингга ҳам ижозат бермасдим. Сен... — Абдукарим ёнидаги пичоққа қўл чўзди.

— Вой, сизга бир гап бўлдими? Наҳотки хиёнат қилсам сизга?! Наҳотки... — Эрининг нияти бузуқлигини сезган Тўтихон ўғилчасини бағрига маҳкамроқ босганча, ташқарига югурди. Лекин остонадан ўтишга улгурмади.

Боланинг чинқириғи пичоқнинг совуқ иши Абдукаримни гангитиб қўйди. Остона устида чалқанча ётган Тўтихон бошида серрайиб турган эрига илтижоли кўзларини тикарди. Ҳозир унинг бу нигоҳидан «Бутун умидимни сизга тиккан эдим. Бир ёшимда онадан, етти ёшимда отадан қолиб, тортган азобларим энди эсимдан чиқади деганда, шумиди оқибат? Наҳотки менга эмас, ўша ғаламисларнинг иғвосига ишонган бўлсангиз», деган маънони уқиш қийин эмасди.

Тўтихон ота-онадан жуда эрта ажралди. Бир бурда нон деб бойлар эшигида эрта тонгдан ҳовли супириб, сув ташиди, елкасида бола кўтариб, дарбадар яшади. Бошқа йўқсиллар қатори у ҳам инқилоб қуёшидан, Ленин даҳосидан баҳраманд бўлди. Янги замон Тўтихонлар боши узра бахт нурини сочди. Тақдир уни биринчилар қатори «Қўшчи союзи»га кириб, кўпчиликнинг бошини қовуштиришга бош бўлган Абдукарим акага дуч келтирди. У билан рўзғор қуриб, фарзандлик бўлди. Қувончи чексиз, орзулари бир дунё эди. Наҳотки ҳаммаси тугаса, ҳали «она», «дада» дейишга ўрганмаган ўғилчаси етим қолса.

Абдукарим бу ишни душманлар иғвоси билан қилганини тан олиб, айбига иқрор бўлди. Хотини, жамоатчилик олдида тиз чўкиб, кечирим сўради... Тўтихон касалхонада даволаниб яна ҳаётга қайтди.

У энди душманлар қутғусидан ҳуркадиган, қўрқиб яшайдиган Тўтихон эмас, бутун борлиғи билан Ленин комсомолининг жанговар ишига содиқ, янги турмуш курашчиси, Зомин хотин-қизларининг авангарди сифатида ишга киришди. 1926 йилнинг баҳори асло эсдан чиқмайди. Дугоналари Иқбол Жониқулова, Зуҳра Отабоева, Асолат Бекмуродова ва Рухсат Эшмуродовалар билан биргаликда Зомин қишлоғида биринчи бўлиб паранжисини ташлади. Қишлоқма-қишлоқ юриб, қизларни очилишга даъват этди.

1927 йилда Зоминнинг бозор майдонида оммавий равишда паранжи ташлашга бағишланган митингда эрк қизининг минбардан туриб айтган сўзларини кексалар ҳали-ҳали эслашади. Ўшанда унинг сўзларини бурчак-бурчакда туриб эшитган хотин-қизлар бирин-кетин ўртага чиқиб, паранжиларини ўтга ташлашган эдилар. Шу йили Тўтихон Тошева Коммунистик партия сафига кирди. Район хотин-қизлар Советининг раиси сифатида қишлоқларда аёллар учун клуб ташкил этиш, саводсизликни тугатиш мактаблари очиш, колхозлаштириш ва янги ҳаёт душманларига қарши курашда актив қатнашди. У ҳар доим ўзининг партиянинг онгли аъзоси, Ленин ишининг жанговар солдати эканини қалбан ҳис этган ҳолда, зиммасига юклатилган вазифаларни сидқидилдан бажаришга интилди.

—У пайтларда хотин-қизни комсомол мажлисларига қатнаштириш осон эмасди. Бунинг учун ташвиқот-тарғиқот ишларини олиб боришга тўғри келарди, —дейди алангали йилларни хотирлаб Тўтихон ая. —Эргаш Бойматов, Абдулла Водидов, Турсунмурод Бекмуродовга ўхшаган оташқалб комсомоллар хотин-қизларни мактабга жалб этиш, клубга олиб бориш ишларида бизга кўмакдош бўлишарди.

Ўттизинчи йилларнинг курашчан қизи Тўтихон Тошеванинг ҳаёт дафтарини варақлашда давом этамиз. Унда яна ҳам ҳаяжонли саҳифаларга дуч келамиз.

Самарқанд шаҳридаги Коммунистик дорилфунунда ўқиб юрган пайтларида ҳам Тўтихон жамоат ишларида актив қатнашарди. Бир воқеа унинг хотирасидан асло чиқмайди: Дорилфунун студентлари жума кунлари (ўша вақтда дам олиш куни эди) одамлар орасида ташвиқот-тарғибот ишларини олиб бориш учун атроф қишлоқларга юбориларди. Ана шундай жумаликлардан бирида сафида Тўтихон Тошева ҳам бўлган талабалар группаси Пастдарғом районига боришади. Ёшларнинг халқ орасига кириб, тарғибот ишларини олиб бораётганидан хабар топган босмачилар улардан касос олишга бел боғлашади ва авом халқда уларга нисбатан ғазаб уйғотиш ниятида ёшларни динсизликда, кофирликда айблаб, янгича кийинган Тўтихонни ўртага олишади. Қора ниятли кишилар томонидан уюштирилган фитна натижасида бозор бошида отишма чиқади. Саросимага тушган оломон кимнинг гапига ишонишини билмасди.

Ана шу тўполонда Тўтихон Тошева оғир яраланди. Лекин жасур қиз шунда ҳам кураш йўлидан қайтмади, партия кўрсатган йўлдан боришга аҳд қилди. Янги замон душманлари томонидан жароҳатланган Тўтихон касалхонада узоқ ётиб, даволанган бўлсада, ўқишни давом эттиролмади.

Ая Зомин район партия комитети идеология бўлимида, Бухоро область партия комитетида, Ромитан, Янгийўл, Ғаллаорол район партия комитетларида ишлаган йиллари ҳам партиянинг содиқ фарзанди сифатида актив фаолият кўрсатди. Ўзининг ишбилармонлиги, принципиаллиги ва ташаббускорлиги билан кўпчиликнинг ҳурматини қозонган коммунист Зоминдаги «Қизил меҳнаткаш» артелига, Зомин қишлоқ советига раислик қилган, «Ўзбекбирлашув»да инструктор бўлиб ишлаган йиллари ҳам катта ҳурмат қозонди.

Немис-фашист босқинчиларининг муқаддас тупроғимизга хоинларча бостириб кириши бошқа оналар қатори Тўтихон аянинг қалбида ҳам ўчмас доғ қолдирди. Онанинг севикли фарзанди Акрамжон Абдукаримов ватан озодлиги йўлида қаҳрамонларча ҳалок бўлди. Бу жудолик она қаддини букди. Лекин, иродасини эголмади.

—Мен Октябрь туфайли қарор топган янги тузум учун курашган бўлсам, ўғлим Акрамжон ана шу бахтли ҳаётни сақлаб қолиш йўлида ҳалок бўлди, —дейди онаизор кўз ёшларини артиб—шундай ўғилга она бўлганим, шундай бахтли замонга эга бўлганим билан фахрланаман.

Аянинг халқ ва партия иши учун сарфлаган меҳнатлари муносиб тақдирланди. 1944 йилда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланган Тошева саводсизликни тугатишдаги хизматлари учун «Халқ маорифи аълочиси» нишони билан тақдирланди.

Мана энди онахоннинг бошқа мукофотлари қатори кўксида «КПСС сафида 50 йил» нишони ярқираб турибди. Унинг нуроний чеҳрасига боқиб туриб «Зомин» совхози партия комитетининг секретари Раимқул Абдиқуловнинг гапларини эсладим. Ҳақиқатдан ҳам Тўтихон аяга ўхшаган эрк учун, бахт учун курашганлар, бутун умрини эл-юрт ташвишига бахш этганларнинг умр йўли ёшларимиз учун ибрат намунаси.

Жамол ШАРОПОВ.

Спорт

✦ ФУТБОЛ

«ҲОСИЛ БАЙРАМИ» СОВРИНИ УЧУН

Республикамиз пойтахтида «Ҳосил байрами» соврини учун ўсмирлар ўртасида анъанавий Бутуниттифоқ VIII турнири ниҳоясига етай деб қолди.

Анъанавий турнир яна бир турдан кейин тугайди. Сўнгги тур олдидан тўрт учрашувдан кейин саккиз очко тўплаган Ўзбекистон терма командаси олдинда бормоқда. Ўсмирларимиз Қозоғистон, Тожикистон ва Қирғизистон терма командаларини енганларидан кейин ўзларининг самарқандлик тенгдошлари билан куч синашишди. Бу матчда ҳам терма команда футболчиларининг омади келди. Улар рақиблари дарвозасига иккита жавобсиз тўп йўллашди. Бошқа командалар дарвозасига жавобсиз тўққизта тўп йўллаган республикамиз ўсмирлари охирги матчда дуранг ўйнасалар кифоя, бошқа учрашувлар натижасидан қатъий назар анъанавий турнирда биринчи ўринни олишади.

Сўнгги ҳал қилувчи учрашувлар олдидан Арманистон ва Тожикистон командалари олтитадан очко тўплаб, иккинчи ва учинчи ўринларни эгаллаб турибдилар.

Сўнгги турда Ўзбекистон — Арманистон, Тожикистон — Қозоғистон, Қирғизистон — Самарқанд командалари учрашади.

✦ БАСКЕТБОЛ

УЧ ЎЙИНДА УЧ ҒАЛАБА

Тошкентда олий лига коллективлари ўртасида 9—14-ўринлар учун сўнгги босқич учрашувлари давом этмоқда. Ҳозир командалар учтадан учрашув ўтказдилар.

Ҳамюртларимиз — Тошкентнинг «Университет» баскетболчилари уччала учрашувни ҳам муваффақиятли ўтказдилар. Таллиннинг «Калев», Киевнинг СКА ва Москванинг «Алмаз» командалари ҳамюртларимиз ҳужумига бардош бериша олмади. Натижада «Университет» қаторасига уч ғалабани қўлга киритиб, ўз ҳисобидаги очколарни 12 тага етказиб олди.

Вильнюснинг «Статиба», Киевнинг СКА коллективларида ҳам 12 тадан очко бор. Бу клублар олий лигада қолиши аён бўлиб қолди, деб бемалол айтиш мумкин. Яна бир команда олий лигада қолиши керак. Ана шу ўрин учун уч коллектив кураш олиб бормоқда. Булар Куйбишевнинг «Строитель», Таллиннинг «Калев», Москванинг «Алмаз» командаларидир.

✦ БОКС

МУКОФОТЛАР БИЛАН ҚАЙТИШДИ

Москвадаги «Крылья Советов» спорт саройида СССРнинг 60 йиллигига бағишланган Бутуниттифоқ мусобақаси бўлиб ўтди. Унда Москва ва Ленинград, барча иттифоқдош республикалардан келган 200 га яқин ёш боксчи қатнашди.

Бу мусобақада республикамиз вакиллари ҳам иштирок этдилар. Тошкент, Ангрен, Навоий шаҳарлари, Қашқадарё область Қамаши район марказидан борган 11 нафар ёш боксчи республикамиз шарафини ҳимоя қилди.

Ёш боксчиларимиз ўзларига билдирилган ишончни оқлаш учун астойдил ҳаракат қилдилар. Тошкентлик Б. Турдиев 42 килограммгача вазнда, А. Григорян 44 килограммгача, қамашилик А. Узоқов 56 килограммгача, Тошкентнинг «Меҳнат резервлари»дан А. Шуба 66 килограммгача ва ниҳоят навоийлик А. Беляев 69 килограммгача бўлган вазнда ҳурмат шоҳсупасининг юқори поғонасига кўтарилиб, олтин медаль соҳиби бўлдилар.

* * *

Орск шаҳрида хизмат кўрсатган спорт мастери Е. Горстков соврини учун ўтказилган Бутуниттифоқ ўсмирлар шахсий турнирида ҳам республикамиз боксчилари муваффақиятли қатнашдилар. Тошкентлик Б. Жамилов ва А. Каримжоновлар ўз рақибларини енгиб, юксак ўринга кўтарилишди. А. Каримжонов машҳур чарм қўлқоп устаси Е. Горстковнинг қўлидан соврин олиш бахтига мушарраф бўлди.

ОБ-ҲАВО

12 ДЕКАБРДАН 18 ДЕКАБРГАЧА

Арктика ҳавосининг кириб келиши оқибатида республикада ўтган ҳафта мобайнида об-ҳаво совуқ келди. Республиканинг кўп ерларида—18 даражагача, Сирдарё областида 19—21 даражагача, кундузи эса 1—6, айрим ерларда 8 даражагача пасайди. Республика жанубида ва Фарғона водийсида энг паст ҳаво ҳарорати кечаси 4—9 даража, кундузи 2 даража совуқ билан 3 даража иссиқ атрофида бўлди.

Ҳафтанинг биринчи ярмида Ўзбекистон ерларида аввалги ҳаво массаси сақланиб туради. Бироқ унинг ўзгариш жараёнида совуқнинг бироз сусайиши кутилади. Кўпгина областларда кечаси 3—8 даража атрофида совуқ, кундузи 0—5 даража атрофида иссиқ, Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида кечаси 3 даража совуқ билан 2 даража иссиқ, кундузи 2—7 даража иссиқ бўлади.

Шу кунларда Фарғона водийсида ҳаво совуқ бўлади. Бу ерда кечаси 5—10 даража совуқ, кундузи 4 даража совуқдан 1 даражагача иссиқ бўлади. Айрим районларда ҳафтанинг биринчи ярмида туман тушади, кўпчилик областларда йўллар музлайди.

Шундан кейин Ўрта Осиё территориясига чет эл жанубидан ҳаво оқими кириб кела бошлайди. Деярли ҳамма ерда кечаси 1 даража совуқдан 4 даражагача, кундузи 7—12 даражагача иссиқ бўлади. Қашқадарё ва Сурхондарё областларида ҳаво кечаси 1—6 даражагача, кундузи 10—15 даражагача исиб кетади.

Ҳафта мобайнида ёғингарчилик бўлмайди. Хафта охирида асосан республиканинг шимолий районларида ёғингарчилик бўлиш эҳтимоли бор.

Редактор ўринбосари Н. ЁҚУБОВ.

ДУШАНБА

13 ДЕКАБРЬ

● МТ I

9.00 «Время».
9.40 «Икки табассум». Бадиий фильм.
10.45 «Ҳайвонот оламида».
11.45 «Орзуларимни куйлайман». СССР халқ артисти Г. Ковалёва иштирокида фильм-концерт.
13.10 Янгиликлар.

* * *

15.00 Янгиликлар.
15.20 «Беш йиллик —ҳар биримизнинг ишимиз». Телевизион ҳужжатли фильмлар:
«Ҳайдовчи Зверевнинг биринчи қоидаси».
«Камчаткани танлайман».
16.20 «Бил ва уддала». Мактаб ўқувчилари учун илмий-ўқув кўрсатуви.
17.05 П. И. Чайковский номли VII Халқаро конкурс дипломанти Тимоти Бейкер чалади (скрипка АҚШ).
17.45 «Ёшлар адреслари».
18.45 «Фан оламида».
19.15 «Бор экан, йўқ экан бир кучук бўлган экан». Мультфильм.
19.25 Гандбол бўйича жаҳон чемпионати. Хотин-қизлар. Финал группалари командаларининг матчи. Венгриядан олиб кўрсатилади.
19.55 «Йигирма тўққизинчи йилнинг баҳори». Телевизион бадиий фильм.
21.30 «Время».
22.05 Р. Шчедрин асарларидан концерт. Танаффус пайтида (22.45)— «Дунё воқеалари».

● МТ II

Профилактика муносабати билан душанба 13 декабрь куни Марказий телевиденинг II Умумиттифоқ программаси кўрсатувлари намойиш қилинмайди.

● ЎзТВ I

17.45 Кўрсатувлар программаси.
17.50 Болалар учун. «Қувноқлар даврасида».
18.20 «Биринчи концерт». Телевизион бадиий фильм.
18.50 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Советский воин» (рус.).
19.30 «Ахборот» (рус.).
19.45 «Шеърият дафтаридан». Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон АССР халқ шоири Ж. Оймирзаев.
19.55 «Амударё этакларида». Ҳужжатли фильм («Ўзбектелефильм»).
20.15 «Чорвачилик — зарбдор фронт».
20.30 «Ахборот».
20.50 СССР ташкил топганлигининг 60 йиллигига. «Деҳқонларимиз жасоратини шарафлаймиз». Кўрсатувда Ўзбекистон Компартияси Қорақалпоғистон область комитетининг биринчи секретари Қ. Камолов иштирок этади.
21.30 Москва. «Время».
22.05 СССР ташкил топганлигининг 60 йиллигига. «Деҳқонларимиз жасоратини шарафлаймиз». Қорақалпоғистон санъат усталарининг концерти.
23.35 Янгиликлар.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»
«СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Р. — 03363.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700 000. ТОШКЕНТ —П, ЛЕНИН КЎЧАСИ, 41* ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-54-33, 32-54-42 Масъул секретари — 33-09-93, 32-56-26 Секретариат — 32-54-48, 32-56-25 Партия турмуши бўлими — 32-56-34, 32-56-22 Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33 Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44 Маданият адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36 Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46 Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52, 32-56-39. Таржима бўлимлари — 32-33-81-42 56-37 32-54-54 Сатира ва юмор бўлими — 32-54-52 Иллюстрация бўлими — 32-56-27 32-58-83 Эълонлар бўлими — 33-81-42.
Нашриёт диспетчери — 32-78-94 Нашриёт телефон станциясининг навбатчиси — 33-90-50.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64543. А. 1185.